

FINANSMINISTERIET

2030-planforløb: Grundlag for udgiftslofter 2027

August 2023

2030-planforløb:
Grundlag for udgiftslofter 2027
August 2023

I tabeller kan afrunding medføre,
at tallene ikke summer til totalen.

Denne publikation er udarbejdet af
Finansministeriet
Makropolitisk Center
Christiansborg Slotsplads 1
1218 København K
Telefon 33 92 33 33

Elektronisk publikation
Produktion: Aliro Docs
ISBN: 978-87-94088-62-6

Publikationen kan hentes på
Finansministeriets hjemmeside
fm.dk

1. 2030-planforløb, august 2023

Fremskrivningsgrundlag for udgiftslofter 2027

Folketinget fastsætter i henhold til budgetloven bindende udgiftslofter for stat, kommuner og regioner. Udgiftslofterne skal understøtte, at de offentlige udgifter udvikler sig på linje med det planlagte. Det bidrager til, at de offentlige finanser udvikler sig i overensstemmelse med de mellemfristede mål for den strukturelle saldo, og at det overordnede mål om en holdbar finanspolitik overholdes.

Regeringen vil fremlægge sin 2030-plan senere i 2023. I indeværende publikation offentliggøres det tekniske grundlag for fremskrivningen til 2030, som blandt andet indeholder en opgørelse af det finanspolitiske råderum mv. Publikationen beskriver de samfundsøkonomiske forudsætninger og de overordnede finanspolitiske rammer og mål frem mod 2030, som danner grundlag for regeringens samlede 2030-plan.

Regeringens samlede 2030-plan vil – i tillæg til beskrivelsen af de finanspolitiske rammer mv. i indeværende publikation – indeholde regeringens politiske prioriteringer og målsætninger frem mod 2030, herunder den ønskede anvendelse af det finanspolitiske råderum.

I 2030-planen (herunder nærværende beskrivelse af det mellemfristede planforløb) fastsættes et mellemfristet balancekrav for den strukturelle saldo på -0,5 pct. af BNP i 2030.

Planforløbet baseret på allerede besluttet politik er – i overensstemmelse med forsigtighedsprincippet i budgetloven – grundlaget for fastsættelsen af udgiftslofterne, som dækker en rullende 4-årig periode. Sammen med finanslovsforslaget for 2024 fremsættes der lovforslag om fastsættelse af udgiftslofter for det nye fjerde udgiftsloftsår 2027 samt lovforslag om ændring af de gældende udgiftslofter for 2024-2026. De fremsatte lovforslag om udgiftslofter er baseret på de finanspolitiske rammer i regeringens 2030-planforløb, indgåede politiske aftaler, finanslovsforslaget for 2024 mv.

I dette dokumentationsnotat redegøres der for det mellemfristede planforløb, samt for hvordan forløbet anvendes i udgiftsloftfastsættelsen for 2027.

1. Det samfundsøkonomiske forløb til 2030

Det mellemfristede 2030-planforløb tager udgangspunkt i konjunkturvurderingen i *Økonomisk Redegørelse*, august 2023 og regeringens finanslovsforslag for 2024.

I forhold til den seneste mellemfristede fremskrivning i forbindelse med *Danmarks Konvergensprogram 2023* er forløbet således opdateret med det nye konjunkturgrundlag, prioriteringerne i regeringens finanslovsforslag for 2024 og indgåede aftaler siden konvergensprogrammet, herunder *Aftale om rammerne for reform af universitetsuddannelserne i Danmark* (juni 2023) og *Tillægsaftale om udbudsrammer for 6 GW havvind og Energinet Bornholm* (maj 2023). Hertil kommer opdateringer af de bagvedliggende forudsætninger om befolknings- og beskæftigelsesudvikling, vækst i det demografiske træk, *Klimafremskrivning 2023* og statens indtægter fra Nordsøen mv., jf. boks 1.1.

Boks 1.1**Oversigt over centrale nye oplysninger og forudsætninger, som er indarbejdet i 2030-planforløbet sammenlignet med *Danmarks Konvergensprogram 2023***

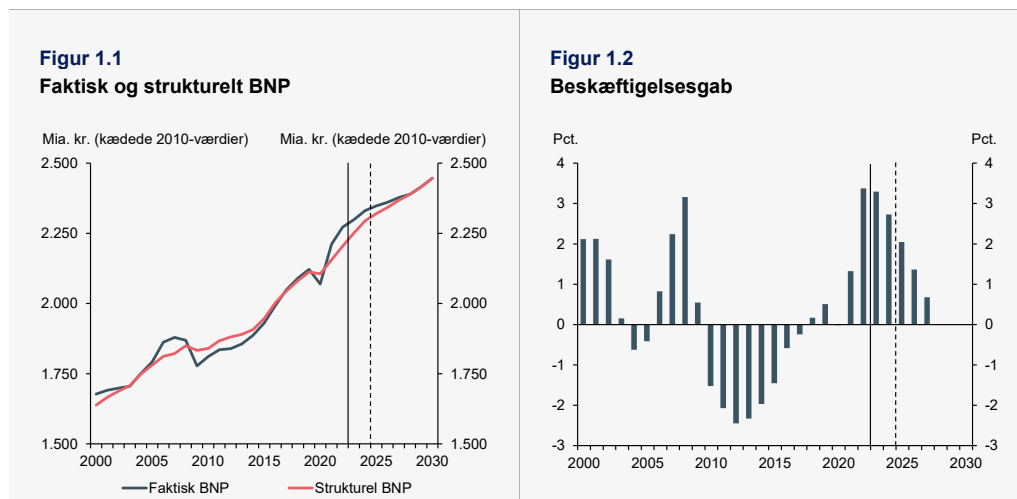
- Nyt konjunkturgrundlag i *Økonomisk Redegørelse*, august 2023: Fremskrivningen tager udgangspunkt i den opdaterede konjunkturprognose, som indeholder skøn for makroøkonomiske nøgletal og offentlige finanser i 2023 og 2024. Prognosen tager udgangspunkt i de seneste nationalregnskabstal, der med den såkaldte BNP-indikator foreligger frem til og med 2. kvartal 2023, samt en række andre indikatorer, der for de mest højfrekvente rækker ind i august.
- Finanslovsforslag for 2024: Finanslovsforslaget er på linje med vanlig praksis indregnet i augustprognosen, selvom der er tale om endnu ikke vedtagen politik.
- *Aftale om rammerne for reform af universitetsuddannelserne i Danmark*: Fremskrivningen afspejler virkningen af aftalen om rammerne for reform af universitetsuddannelserne. Det medfører blandt andet en stigning i den strukturelle beskæftigelse på 4.600 fuldtidspersoner i 2030.
- *Tillægsaftale om udbudsrammer for 6 GW havvind og Energix Bornholm*: Virkningen af aftalen er indregnet i fremskrivningen.
- *Klimafremskrivning 2023*: Fremskrivningen afspejler Energistyrelsens *Klimafremskrivning 2023*, herunder for energiforbruget. Statens indtægter fra energifgifter fremskrives i overensstemmelse hermed.
- Ny befolkningsprognose: Den opdaterede *Befolkningsprognose 2023* fra DREAM og Danmarks Statistik indeholder blandt andet prognoser for den aldersfordelte befolkningsudvikling samt ind- og udvandring. I befolkningsprognosen ventes frem mod 2030 en højere nettoindvandring end der lå til grund for *Befolkningsprognose 2022*, men nettoindvandringen i den nye fremskrivning er lavere end de forudsætninger, der implicit lå til grund for fremskrivningen af arbejdsstyrken i Danmarks Konvergensprogram 2023. I Danmarks Konvergensprogram 2023 blev der således skønsmæssigt taget højde for den konstaterede højere nettoindvandring i 2022 end i den daværende befolkningsprognose. Derudover er fertiliteten og middellevetiden nedjusteret på kort sigt.
- Demografisk træk: Beregningen af det demografiske træk er opdateret med *Befolkningsprognose 2023* samt udgiftsvægte i det offentlige forbrug i 2022. På den baggrund beregnes væksten i det demografiske træk frem mod 2030 til 17¼ mia. kr. (opgjort i 2024-priser) målt i forhold til 2024-niveauet, svarende til en gennemsnitlig årlig realvækst på godt 0,5 pct. i 2025-2030.
- Renteforudsætninger: Inden for prognosehorisonten, dvs. frem til 2024, anvendes forudsætninger om renteutviklingen fra *Økonomisk Redegørelse*, august 2023. Frem mod 2030 forudsættes den 10-årige rente på statsobligationer at stige til 3 pct. På meget langt sigt (2050 og derefter) antages den 10-årige rente at svare til et forudsat normalniveau på 4 pct.
- Opdaterede forudsætninger omkring udviklingen i olie- og CO₂-kvotepriserne: Skøn for olieprisudviklingen er opdateret i forbindelse med *Økonomisk Redegørelse*, august 2023 og følger den sædvanlige metode. Ligeledes er der indregnet opdaterede skøn for udviklingen i CO₂-kvotepriser.

1.1 Dansk økonomi og den samfundsøkonomiske udvikling frem mod 2030

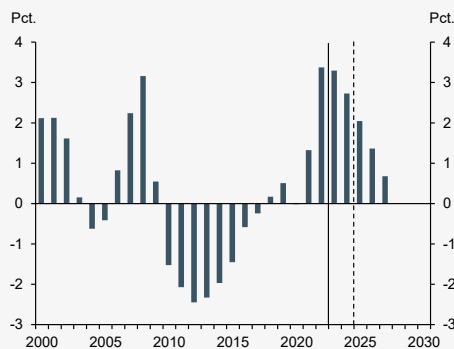
I det mellemfristede forløb frem mod 2030 er det beregningsteknisk lagt til grund, at der gradvist vil ske en normalisering af kapacitetsudnyttelsen frem mod 2028 fra et meget højt niveau i 2023. Herefter antages økonomien fra 2028 at følge de beregnede strukturelle niveauer, jf. figur 1.1.

Udviklingen i det mellemfristede forløb tager højde for virkninger af gennemførte reformer, som betyder, at arbejdsudbuddet og den strukturelle beskæftigelse stiger frem mod 2030, men langsommere end i de seneste 10 år. I 2028 og frem er det

forudsat, at beskæftigelsen følger sit beregnede strukturelle niveau således, at beskæftigelsesgabets er lukket, *jf. figur 1.2*.

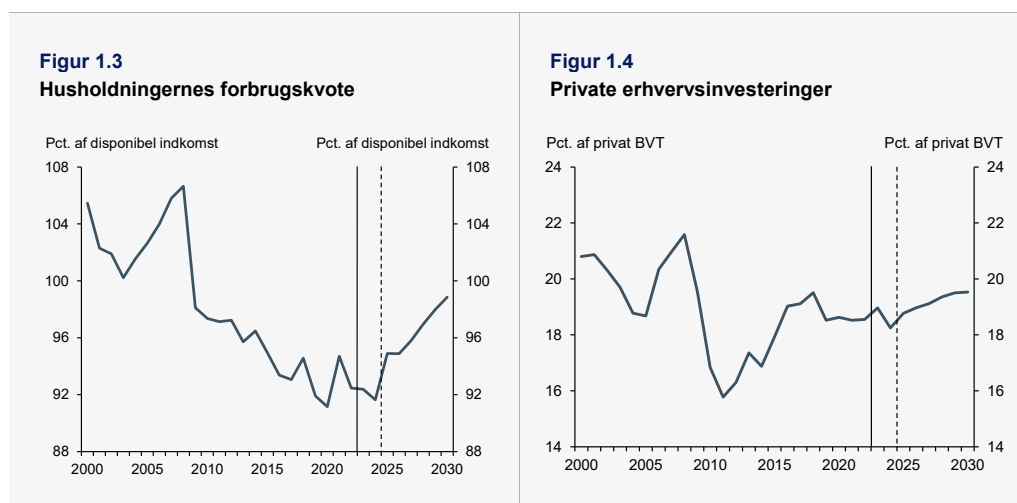
Figur 1.2
Beskæftigelsesgab

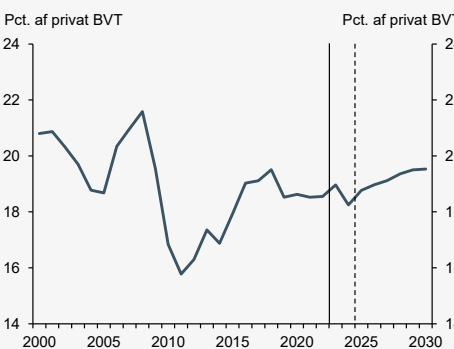
Anm.: De fuldt optrukne og stiplede lodrette linjer angiver henholdsvis sidste datadækkede år og sidste konjunkturår. Den strukturelle beskæftigelse er et beregnet skøn for beskæftigelsesniveauet i en neutral konjunktursituation.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Husholdningernes forbrugskvotient var historisk lav under coronapandemien som følge af færre forbrugsmuligheder og høj usikkerhed, *jf. figur 1.3*. Frem mod 2030 ventes forbrugskvotienten at vokse og nærme sig sit historiske gennemsnit. Investeringerne forudsættes at holde sig på et nogenlunde gennemsnitligt niveau frem mod 2030, *jf. figur 1.4*.

Figur 1.4
Private erhvervsinvesteringer

Anm.: Den disponible indkomst er opgjort som husholdningernes løn-, kapital- og udbytteindtægter, overførselsindkomster og nettopensionsudbetalinger efter skat under ét.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Frem mod 2030 skønnes væksten i timelønningerne samlet set at overstige væksten i forbrugerpriserne, hvormed reallønningerne stiger med ca. 1½ pct. om året i

gennemsnit fra 2023 til 2030, jf. tabel 1.1. Betalingsbalancen over for udlandet udviser overskud i hele perioden, men stigningen i privatforbrug og investeringer er med til gradvist at mindske overskuddet frem mod 2030.

Tabel 1.1
Nøgletal for dansk økonomi 2022-2030

	Konjunkturår			Mellemløbet forløb			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028-2030
Outputgab og reale vækstrater, pct.							
BNP	2,7	1,2	1,4	0,8	0,5	0,7	1,0
BVT	3,6	1,4	1,6	0,6	0,4	0,7	1,0
Outputgab (pct. af BVT) ¹⁾	3,0	2,1	1,6	1,2	0,8	0,4	0,0
Efterspørgsel, realvækst, pct.							
Privat forbrug	-1,4	0,6	1,5	2,0	2,0	2,2	2,4
Offentligt forbrug ²⁾	-3,5	1,5	2,1	1,3	2,0	1,1	0,9
Faste bruttoinvesteringer	9,2	-3,6	-2,0	3,3	1,3	1,5	1,7
Eksport	10,8	5,4	3,4	1,9	2,2	3,4	2,2
Import	6,5	0,9	2,8	4,8	4,0	4,9	3,5
Pris og lønudvikling, pct.							
Timelønninger	2,5	4,5	5,4	3,7	3,5	3,3	3,1
Forbrugerpriser	7,7	3,8	3,0	2,3	2,1	2,0	1,9
Betalingsbalance mv., pct. af BNP							
Betalingsbalance	13,5	9,6	9,9	8,9	7,6	6,9	4,2
Privat finansiel opsparing	10,2	7,8	9,0	8,4	7,8	7,5	4,8
Arbejdsmarked og produktivitet							
Arbejdsstyrkevækst (pct.)	2,8	1,2	-0,1	-0,5	-0,3	-0,3	-0,1
Strukturel arbejdsstyrkevækst (pct.)	1,6	1,1	0,2	-0,1	0,2	0,1	0,1
Strukturel beskæftigelsesvækst (pct.)	1,8	1,1	0,2	0,0	0,2	0,2	0,1
Bruttoledighed (1.000 personer)	76	85	94	98	104	108	114
Timeproduktivitet, hele økonomien (pct.)	-0,5	1,7	1,8	1,2	0,9	1,1	1,0
Timeproduktivitet, private byerhverv (pct.)	-1,0	2,5	1,6	1,3	1,2	1,3	1,3

Anm.: Forløbet i 2023 og 2024 er baseret på *Økonomisk Redegørelse*, august 2023. For 2028-2030 vises alle tal som gennemsnitlige årlige vækstrater, på nær tallene for ledighed, gab, betalingsbalance og privat finansiel opsparing, der er angivet som gennemsnitsniveauer i perioden.

- 1) Outputgab antages beregningsteknisk at lukke i 2028.
- 2) Realvæksten i det offentlige forbrug er baseret på de offentlige forbrugsudgifter opgjort ved inputmetoden ekskl. afskrivninger. Realvæksten i det offentlige forbrug er forudsat ens ved input- og outputmetoden fra 2023 og frem. I realvæksten i BNP indgår også afskrivninger.

Kilde: Danmarks Statistik, *Økonomisk Redegørelse*, august 2023 og egne beregninger.

1.2 Produktionspotentialet frem mod 2030

Efter tilbageslaget under første del af coronapandemien i 2020 er dansk økonomi vokset stærkt i 2021 og 2022. Produktionspotentialet har blandt andet været understøttet af senere tilbagetrækning og en stor tilgang af udenlandsk arbejdskraft. Produktionspotentialet ventes at fortsætte med at vokse frem mod 2030, men i et lavere tempo end i de seneste år, *jf. tabel 1.2*.

Under forudsætning af en fortsat jævn fremgang i timeproduktiviteten ventes der samlet set en gennemsnitlig stigning på ca. 1 pct. årligt i produktionspotentialet i perioden 2025-2030. Det er lavere end fremgangen i de seneste ca. 15 år. Den lavere fremgang i produktionspotentialet i de kommende år skal ses i lyset af, at bidraget fra den strukturelle arbejdsstyrke forudsættes at aftage fra 0,8 pct.-point til ca. 0,1 pct.-point.

Tabel 1.2
Bidrag til vækst i produktionspotentialet og i faktisk realt BVT, 2000-2030

	2000-2007	2008-2009	2010-2019	2020-2024	2025-2030
Gns. vækst pr. år, pct.					
1. Produktionspotentiale	1,6	0,8	1,7	1,8	0,9
<i>heraf bidrag fra</i>					
- Trend timeproduktivitet	1,0	1,5	1,5	1,0	0,8
- Strukturel ledighed	0,3	0,3	0,0	0,0	0,0
- Strukturel arbejdsstyrke	0,4	-0,4	0,6	0,8	0,1
- Trend arbejdstid	-0,2	-0,6	-0,4	0,1	0,1
2. Konjunktur	0,1	-3,0	0,1	0,3	-0,2
3. Faktisk BVT (1+2)	1,8	-2,2	1,8	2,1	0,8
4. Nettoafgifter	0,1	-0,5	0,0	-0,2	0,1
5. Faktisk BNP (3+4)	1,9	-2,7	1,8	1,9	0,8

Anm.: Der er usikkerhed om skønnet for den potentielle vækst i delperioderne, herunder om bidragene fra enkelte komponenter. På grund af afrundinger summer enkelte delkomponenter ikke nødvendigvis til totalen.

Kilde: Danmarks Statistik, *Økonomisk Redegørelse*, august 2023 og egne beregninger.

1.3 International økonomi og finansielle forhold

Forudsætningerne om udviklingen i den internationale økonomi og de finansielle forhold følger af *Økonomisk Redegørelse*, august 2023 for årene 2023 og 2024 og beregningstekniske forudsætninger derefter.

Højere pengepolitiske renter og effekten af høj inflation på husholdningernes købekraft er medvirkende til, at væksten i den internationale økonomi ventes at blive mere moderat i 2023 og 2024 end i årene før corona-pandemien.

På den baggrund skønnes eksportmarkedsvæksten at være forholdsvis begrænset i 2023 på 0,8 pct. og derefter at tiltage til 3,0 pct. i 2024, *jf. Økonomisk Redegørelse*, august 2023.

Dollarkursen skønnes i *Økonomisk Redegørelse*, august 2023 til 6,9 kr. i 2023. Herefter antages en faldende profil mod et niveau på 6,3 kr. pr. dollar i 2030, *jf. tabel 1.3*.

Tabel 1.3**Forudsætninger om oliepriser, dollarkurs og renter, 2022-2030**

	2022	Konjunkturår		Mellemløbet forløb			
		2023	2024	2025	2026	2027	2030
Rente 10-årig dansk statsobligation, pct. p.a.	1,5	2,7	2,8	2,7	2,8	2,8	3,0
Oliepris (Brent), USD pr. td.	100,8	81,1	81,4	81,1	81,1	81,5	83,9
Dollarkurs, kr. pr. \$	7,1	6,9	6,7	6,7	6,6	6,5	6,3

Anm.: Forløbet i 2023 og 2024 er skøn fra *Økonomisk Redegørelse*, august 2023.

Kilde: Macrobond, IEA, *Økonomisk Redegørelse*, august 2023 og egne beregninger.

Den 10-årige danske statsobligationsrente skønnes at stige fra 1,5 pct. i 2022 til 2,8 pct. i 2024. Det højere renteniveau skal blandt andet ses i sammenhæng med, at både den europæiske centralbank (ECB) og den amerikanske centralbank (Federal Reserve) har sat de pengepolitiske renter op med henblik på at dæmpe den aktuelt høje inflation. I fremskrivningen forudsættes det på langt sigt, at statsobligationsrenten langsomt øges til 4 pct. i 2050, hvilket fortsat er et lavt niveau i historisk perspektiv.

De opdaterede forudsætninger om olieprisen tager udgangspunkt i nye oplysninger om futures-priser og det Internationale Energiagenturs (IEA) seneste fremskrivning i *Stated Policies*-scenariet fra oktober 2022. Olieprisen forudsættes dermed at forblive på godt 81 dollars pr. tønde i 2023-2027 og derefter at stige en smule til 83,9 dollars pr. tønde i 2030.

1.4 Strukturel saldo frem mod 2030

Den strukturelle saldo er et beregnet mål for den underliggende stilling på de offentlige finanser ved den givne finanspolitik. Den strukturelle saldo renses – i modsætning til den faktiske saldo – for virkningen af konjunkturudsving og en række andre midlertidige forhold og er derfor et mere robust mål for den underliggende stilling på de offentlige finanser.

I 2030-planforløbet fastsættes et mellemløbet mål for den strukturelle saldo på -0,5 pct. af BNP i 2030. I årene frem mod 2030 planlægges finanspolitikken med en gradvist aftagende profil for den strukturelle saldo, *jf. tabel 1.4*.

Tabel 1.4**Strukturel saldo frem mod 2030**

Pct. af BNP	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Danmarks Konvergensprogram 2023, maj 2023	1,8	0,8	0,6	0,4	0,2	0,0	-0,2	-0,4	-0,5
2030-planforløb: Grundlag for udgiftslofter 2027, august 2023	1,8	0,5	0,4	0,4	0,1	-0,1	-0,2	-0,4	-0,5

Kilde: Danmarks Konvergensprogram 2023, maj 2023 og egne beregninger.

Den mellemfristede fremskrivning til 2030-planforløbet er baseret på en opdateret konjunkturprognose samt nye politiske aftaler og nye oplysninger mv. I den opdaterede konjunkturprognose er den strukturelle saldo nedjusteret i 2023 og 2024 i forhold til maj-vurderingen. Det skal særligt ses i lyset af udvidelsen af Ukraine-fonden med 7,5 mia. kr. i 2023 (ca. 0,3 pct. af BNP) og 10,9 mia. kr. i 2024 (ca. 0,4 pct. af BNP). Herudover afspejler skønsændringerne en række andre bevægelser siden maj-vurderingen, herunder blandt andet en opjustering af den strukturelle beskæftigelse mv., jf. *Økonomiske Redegørelse*, august 2023. Ekskl. saldolempelsen til udvidelsen af Ukraine-fonden er den strukturelle saldo uændret i 2023 og underliggende opjusteret med 0,2 pct. af BNP i 2024.

I et opdateret mellemfristet basisforløb – forstået som en rent teknisk opdatering af den seneste 2030-fremskrivning med afsæt i augustprognosen – skønnes en underliggende forbedring af den strukturelle saldo på 0,1 pct. af BNP årligt i 2025-2030 sammenlignet med seneste fremskrivning i *Danmarks Konvergensprogram 2023*, maj 2023. Den underliggende forbedring i 2030 afspejler en række forhold, blandt andet højere skønnet strukturel beskæftigelse og højere skønnede strukturelle indtægter fra aktieskatten mv. I modsat retning trækker blandt andet lavere CO₂-kvoteindtægter og punktafgifter.

Inden for regeringens mellemfristede mål for den strukturelle saldo på -0,5 pct. af BNP i 2030 er der dermed rum til yderligere finanspolitiske disponeringer. Den underliggende forbedring af den strukturelle saldo på 0,1 pct. af BNP i 2030 bidrager til et større finanspolitisk råderum, jf. *afsnit 1.5*. Den strukturelle saldo er således – efter udmøntning – uændret i 2030 i forhold til *Danmarks Konvergensprogram 2023*.

I 2025-2029 er finanspolitikken som nævnt planlagt ud fra en gradvist aftagende profil for den strukturelle saldo frem mod det mellemfristede mål på -0,5 pct. af BNP i 2030.

Fra faktisk til strukturel saldo

Beregningsen af den strukturelle saldo foretages ved, at den faktiske offentlige saldo korrigeres for de udsving, der vurderes at følge af konjunkturerne og en række andre midlertidige forhold samt engangsforhold.

Den strukturelle saldo beregnes til 0,5 pct. af BNP i 2023 med udgangspunkt i skønnet for den faktiske offentlige saldo på 2,0 pct. af BNP, *jf. tabel 1.5* (pkt. 1). Da konjunkturerne i 2023 (målt ved et sammenvejet output- og beskæftigelsesgab) skønnes bedre end i en normalsituation, skal den faktiske saldo korrigeres for den gunstige virkning på den faktiske saldo, som det positive konjunkturgab indebærer. Den beregnede virkning fra konjunkturerne på den faktiske saldo udgør ca. 2,0 pct. af BNP i 2023 (pkt. 2).

Udover konjunkturbidraget korrigeres den faktiske offentlige saldo for udsving i en række særlige indtægts- og udgiftsposter (pkt. 3-9). I 2023 skønnes blandt andet de faktiske indtægter fra selskabsskatten og aktieskatten at ligge over det beregnede strukturelle niveau, mens indtægterne fra pensionsafkastskatten vurderes at ligge under det beregnede strukturelle niveau. Sådanne forhold korrigeres der for i beregningen af den strukturelle saldo, og samlet set svarer korrektionen i pkt. 3-9 til -0,5 pct. af BNP i 2023.

Herudover korrigeres der for øvrige forhold (pkt. 10). Det skyldes, at der i nogle år kan være særlige engangsforskel (ud over på de specielle budgetposter) af ikke-tilbagevendende natur (i kraft af deres ibrøede karakter), som påvirker den faktiske saldo uden at have nævneværdig betydning for den underliggende stilling på de offentlige finanser, *jf. bilag 1*.

Tabel 1.5
Fra faktisk til strukturel saldo

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028 ⁷⁾
Pct. af BNP							
1. Faktisk saldo	3,4	2,0	1,0	0,7	-0,1	-0,5	-0,2
<i>Heraf bidrag til den faktiske saldo fra:</i>							
2. Konjunkturgab	2,3	2,0	1,6	1,2	0,8	0,4	-
3. Selskabsskat ¹⁾	0,6	0,4	0,2	0,0	0,0	0,0	-
4. Registreringsafgift	-0,3	-0,3	-0,4	0,0	0,0	0,0	-
5. Aktieskat	0,5	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	-
6. Pensionsafkastskat	-0,7	-0,9	-0,9	-0,8	-0,8	-0,8	-
7. Nordsøindtægter ²⁾	0,0	-0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	-
8. Netto rentebetalinger og udbytter ¹⁾	-0,2	0,3	0,4	-0,1	-0,1	0,0	-
9. Specielle budgetposter ³⁾	-0,1	-0,4	-0,4	-0,1	0,0	0,0	-
10. Øvrige forhold ⁴⁾	-0,4	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	-
<i>Heraf covid-19-relaterede tiltag</i>	<i>-0,6</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>-</i>
11. Strukturel saldo (1-2-3-4-5-6-7-8-9-10)⁵⁾	1,8	0,5	0,4	0,4	0,1	-0,1	-0,2
<i>Illustrativ strukturel saldo inkl. covid-19-engangsforhold⁶⁾</i>	<i>1,1</i>	<i>0,4</i>	<i>0,3</i>	<i>0,3</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,1</i>	<i>-0,2</i>

- 1) Ekskl. indtægter vedrørende aktiviteter i Nordsøen.
- 2) Det strukturelle niveau er baseret på det strukturelle provenu, der blev beregnet ved fastsættelse af udgiftslofterne justeret for holdbarhedsvirkningen af ændringer i de fremtidige nordsøprovenuer i forhold til skønnet ved loftfastsættelsen. Herudover justeres provenuet for de direkte konsekvenser for nordsøindtægterne af *Aftale om inflationshjælp* (februar 2023).
- 3) Der er korrigeret for en række udgifter direkte relateret til covid-19 i 2022-2024 (som efter 2022 kun vedrører ekstraordinære merudgifter i forbindelse med erstatningsaftale til minkavlere og følgeerhverv mv.). I 2022-2024 er der endvidere korrigeret for tilbagebetaling af ejendomsskatter som følge af *Forlig om tryghed om boligbeskatningen* (maj 2017). I 2022 er der korrigeret for udbetaling af efterlønsbidrag i forbindelse med *Aftale om ny ret til tidlig pension* (oktober 2020). I 2022 er der desuden korrigeret for ekstraordinære bødeindtægter.
- 4) Der er korrigeret for en række udgifter (netto) direkte relateret til håndtering af covid-19 i 2022-2027 (som efter 2022 kun vedrører ekstraordinære merudgifter i forbindelse med erstatningsaftale til minkavlere og følgeerhverv mv.). I 2022 og frem er der korrigeret for afvigelser fra balance mellem indtægter og udgifter i AUB-ordningen. Der er også korrigeret for investeringen i kampfly, som planlægges i perioden 2021-2026, men som påvirker den strukturelle saldo gennem et syvårs glidende gennemsnit. Øvrige forhold indeholder endvidere forskelle i tilsagnsniveau og afløb for udviklingsbistanden og omregning fra pct. af faktisk BNP til pct. af strukturelt BNP.
- 5) Strukturel saldo opgjort i pct. af strukturelt BNP.
- 6) Opgjort inkl. covid-19-engangsforhold samt hertil relateret tilbageløb på selskabsskat og aktieskat.
- 7) I 2028 og frem forudsættes økonomien strukturel. Den faktiske og strukturelle saldo er således sammenfaldende.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

1.5 Finanspolitisk råderum

Det finanspolitiske råderum frem mod 2030 er et mål for den højest mulige offentlige forbrugsvækst givet øvrig besluttet politik og forudsætninger i øvrigt inden for det fastsatte balancekrav på -0,5 pct. af BNP i 2030.

Det finanspolitiske råderum for de enkelte år indregnes i udgiftslofterne og udmøntes efterfølgende hvert år i forbindelse med tilrettelæggelsen af finanspolitik-

ken – dvs. i forbindelse med økonomiaftaler med kommuner og regioner samt finanslovsforslaget og de efterfølgende aftaler om finansloven. Udmøntningen sker i form af konkrete initiativer og reserver til forhandlinger mv.

I forbindelse med indeværende 2030-planforløb skiftes der basisår, således at det finanspolitiske råderum nu opgøres i forhold til udgiftsniveauet i 2024. Det skal ses i lyset af, at råderummet i 2024 disponeres i forbindelse med finanslovsforslaget og finansloven for 2024. Den skønnede offentlige forbrugsvækst i 2024 afspejler således ikke længere en beregningsteknisk mulig vækst i det offentlige forbrug (hvilket er tilfældet for årene 2025-2030), men derimod konkrete prioriteringer på finanslovsforslaget for 2024 mv.

Målt i forhold til det skønnede udgiftsniveau i finanslovsåret 2024 (korrigeret for midlertidige udgifter relateret til håndteringen af situationen i Ukraine mv.) skønnes det finanspolitiske råderum til 55¼ mia. kr. frem mod 2030, *jf. tabel 1.6*. Det indebærer, at der i 2025-2030 er plads til en offentlig forbrugsvækst på ca. 1,5 pct. årligt, svarende til ca. 9 mia. kr. (inkl. reservationer til forsvarsløft og grønt råderum, *jf. nedenfor*, men korrigeret for midlertidige udgifter forbundet med blandt andet håndteringen af situationen i Ukraine).

Tabel 1.6

Opdateret finanspolitisk råderum målt i forhold til niveauet i 2024

	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Mia. kr. (2024-priser)						
<i>2030-planforløb</i> , august 2023	15¼	29	36¼	40½	47¼	55¼

Anm.: Det finanspolitiske råderum er korrigeret for midlertidige udgifter forbundet med håndteringen af situationen i Ukraine, herunder afsatte midler på forslaget til finanslov for 2024 til at dække merudgifterne ved en evt. forlængelse af særloven, samt ekstraordinære merudgifter i forbindelse med erstatningsaftale til minkavlere og følgeerhverv mv. Desuden er råderummet korrigeret for driftsudgifter i regi af Ukraine-fonden. Råderummet er opgjort med usikkerhed, som er stigende ud i tid.

Kilde: Egne beregninger.

Der er inden for det finanspolitiske råderum reserveret et grønt råderum, der i 2030 udgør 1¾ mia. kr. målt i forhold til niveauet for det grønne råderum i 2024, *jf. tabel 1.7*.

Det afspejler, at der i forbindelse med *Aftale om Etablering af en grøn fond* (juni 2022) blev etableret et grønt råderum på 1½ mia. kr. i 2024 og 3¼ mia. kr. årligt i 2025-2040 (2022-priser), svarende til samlet set 53½ mia. kr. Målt fra 2024 udgjorde det oprindeligt etablerede grønne råderum således 2 mia. kr. i 2030 (2024-priser).

En del af det grønne råderum er senere blevet disponeret med blandt andet *Aftale om grøn skattereform for industri mv.* (juni 2022) samt *Tillægsaftale om udbudsrammer for 6 GW havvind og Energio Bornholm* (maj 2023).

Tabel 1.7**Reservation til grønt råderum inden for det finanspolitiske råderum**

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Mia. kr. (2024-priser)							
Oprindeligt grønt råderum	1¾	3½	3½	3½	3½	3½	3½
Grønt råderum målt ift. 2024	-	2	2	2	2	2	2
<i>Udmøntning i forbindelse med Aftale om grøn skattereform for industri mv. (juni 2022) (relativt til 2024)</i>	-	0	0	-1	-1¼	0	-¾
<i>Udmøntning i forbindelse med Tillægsaftale om udbudsrammer for 6 GW havvind og Energiø Bornholm (maj 2023)</i>	-	0	0	0	0	0	-½
Resterende grønt råderum reserveret inden for det finanspolitiske råderum	-	2	2	3	3¼	2	1¾

Anm.: Opgørelsen er opregnet til 2024-priser og afrundet til nærmeste kvarte mia. kr.

Kilde: Egne beregninger.

Det finanspolitiske råderum frem mod 2030 blev sidst opdateret i forbindelse med *Danmarks Konvergensprogram 2023*, maj 2023.

Målt i forhold til udgiftsniveauet i 2023 – der var udgangspunktet for opgørelsen af det finanspolitiske råderum i *Danmarks Konvergensprogram 2023* – er råderummet frem mod 2030 opjusteret med ca. 4 mia. kr. (2023-priser), *jf. boks 1.2*.

Boks 1.2**Skøn for det finanspolitiske råderum sammenlignet med Danmarks Konvergensprogram 2023**

Justeringen af det finanspolitiske råderum afspejler flere forskellige forhold:

- *Underliggende forbedring af den strukturelle saldo.* Råderummet er isoleret set opjusteret med 2¾ mia. kr. i 2030 inden for balancekravet på -0,5 pct. af BNP som følge af en underliggende saldoforbedring. Saldoforbedringen dækker over modsatrettede effekter, men afspejler navnlig en opjustering af den strukturelle beskæftigelse i 2030.
- *Aftale om rammerne for Reform af universitetsuddannelserne i Danmark.* Med indgåelsen af aftalen prioriteres 1¼ mia. kr. i 2030 til blandt andet universitetsområdet samt til en række øvrige investeringer på uddannelsesområdet, herunder erhvervs- og velfærdsuddannelser samt en ramme til børn og unge. Prioriteterne for 1¼ mia. kr. er fuldt finansieret i 2030, blandt andet gennem lavere udgifter til taxameter-tilskud for ¼ mia. kr. Aftalen øger samlet set den højest mulige forbrugsvækst frem mod 2030 med ca. 1½ mia. kr.
- *Tillægsaftale om udbudsrammer for 6 GW havvind og Energjø Bornholm.* Med aftalen er der afsat ca. 0,9 mia. kr. årligt i 2030-2049 (akkumuleret 17,6 mia. kr.) til Energjø Bornholm svarende til det estimerede behov, der følger af omkostninger til øgede bæredygtighedskrav samt etablering af elhandelsforbindelsen mellem Sjælland og Bornholm og tilhørende energiinfrastruktur. Støtteloftet finansieres delvist af det grønne råderum under det finanspolitiske råderum, som således nedjusteres med ½ mia. kr. i 2030. Det bemærkes, at den endelige økonomi fastlægges, når udbuddet er afsluttet.
- *Annullering af lempelsen af arbejdsevnekravet til seniorpensionsordningen på FFL24.* I forbindelse med *Aftale om ny ret til tidlig pension*, oktober 2020, blev der indgået en aftale om at lempe arbejdsevnekravet til seniorpensionsordningen. Lempelsen er ikke vedtaget af Folketinget og ikke en del af finanslovsforslaget for 2024. Annulleringen heraf forbedrer isoleret set de offentlige finanser med ½ mia. kr. og øger den højest mulige offentlige forbrugsvækst tilsvarende.
- *Øvrige prioriteringer på forslag til finanslov 2024, øvrige forhold, tekniske justeringer mv.* Virkningen af øvrige prioriteringer på FFL24, herunder finansiering af en permanentgørelse af retten til 110 pct. dagpenge, samt en række tekniske forhold vedr. skøn for driftsudgifter til aktivering mv. bidrager (netto) til at reducere den offentlige forbrugsvækst fra 2023 til 2030 med ca. ¼ mia. kr.

Tabel a**Ændringer i det finanspolitiske råderum siden Danmarks Konvergensprogram 2023**

	2030
Mia. kr. (2023-priser)	
Danmarks Konvergensprogram 2023 (målt ift. 2023 og i 2023-priser)	64
+ Underliggende forbedring af den strukturelle saldo	2¾
+ Aftale om rammerne for Reform af universitetsuddannelserne i Danmark, juni 2023	1½
+ Tillægsaftale om udbudsrammer for 6 GW havvind og Energjø Bornholm	-½
+ Annullering af lempelsen af arbejdsevnekravet til seniorpensionsordningen på FFL24	+½
+ Øvrige prioriteringer på FFL24, øvrige forhold, tekniske justeringer mv.	-¼
2030-planforløb, august 2023 (målt ift. 2023 og i 2023-priser)	68
<i>Ændring ift. august 2022</i>	4
2030-planforløb, august 2023 (målt ift. 2023 og i 2024-priser)	70¼
2030-planforløb, august 2023 (målt ift. 2024 og i 2024-priser)	55¼

1.6 Offentlige indtægter

De samlede offentlige indtægter (primære indtægter) skønnes at stige fra omtrent 47 pct. af BNP i 2022 til ca. 49 pct. af BNP i 2030, *jf. tabel 1.8*. Udviklingen skal

blandt andet ses i sammenhæng med, at indtægter fra moms og pensionsafkastskat forventes at stige fra et lavt niveau i 2022 til et mere normalt niveau i 2030.

Tabel 1.8
Offentlige indtægter, 2022-2030

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Pct. af BNP									
1. Primære indtægter	47,3	48,3	47,4	47,7	48,0	48,2	49,3	49,4	49,3
- Skatter og afgifter (skattetryk)	42,4	43,4	42,5	42,8	43,1	43,2	44,2	44,3	44,2
- Personskatter mv.	19,3	20,3	19,7	19,8	19,9	20,0	19,9	19,9	19,9
- Arbejdsmarkedsbidrag	4,1	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4
- Pensionsafkastskat	0,4	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	1,2	1,2	1,3
- Selskabsskat	3,2	3,1	3,0	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8
- Moms	9,3	9,7	9,7	9,7	9,8	9,9	10,0	10,1	10,2
- Ejendomsskat (grundskyld)	1,2	1,2	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
- Ejendomsværdiskat	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
- Punktafgifter mv.	5,1	4,9	4,7	5,1	5,0	5,0	5,0	5,0	4,9
- Øvrige primære indtægter ¹⁾	4,1	3,7	3,6	4,0	4,1	4,2	4,3	4,4	4,4
2. Renteindtægter²⁾	1,0	1,3	1,5	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9
3. Indtægter i alt (1+2)	48,4	49,6	48,8	48,7	49,0	49,2	50,2	50,3	50,2
<i>Memopost: Nordsøindtægter</i>	<i>0,1</i>	<i>0,0</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,1</i>

1) Øvrige primære indtægter indeholder blandt andet sociale bidrag, overskud af offentlig virksomhed, diverse drifts- og kapitaloverførsler fra andre indenlandske sektorer samt imputerede (beregne) indtægter i form af både bruttoestindkomst og bidrag til tjenestemandspensioner. Endvidere indgår statens indtægter fra overskudsdeling og statsdeltagelse i forbindelse med olie- og gasindvinding i Nordsøen, rørledningsafgiften samt kulbrinteskatten.

2) Inklusive udbytter og Nationalbankens overskud.

Kilde: Danmarks Statistik, *Økonomisk Redegørelse*, august 2023 og egne beregninger.

Indtægterne fra pensionsafkastskatten – som afhænger af udviklingen på de finansielle markeder og dermed kan svinge meget fra år til år – var på 0,4 pct. af BNP i 2022 (mod et beregnet strukturelt provenu på ca. 1,1 pct. af BNP). I årene 2023-2027 ventes indtægter på omtrent samme niveau, hvorefter pensionselskaberne skønnes at have begrænset negativ skat til gode til modregning. Fra 2028 og frem fremskrives indtægterne fra pensionsafkastskatten med afsæt i et strukturelt (sammenvejet) afkast på 4½ pct. af den skattepligtige del af pensionsformuen. De strukturelle indtægter fra pensionsafkastskatten er skønnet til 1,3 pct. af BNP i 2030. Stigningen i de primære indtægter fra 48 pct. af BNP i 2027 til omtrent 49 pct. af BNP i 2030 skal således primært ses i lyset af forudsætningerne om pensionsafkastskatten.

De væsentligste forudsætninger bag fremskrivningen af de offentlige indtægter fremgår af boks 1.3.

Boks 1.2**Forudsætninger for fremskrivning af offentlige indtægter**

Fremskrivningen af de offentlige indtægter tager udgangspunkt i vurderingen i *Økonomisk Redegørelse*, august 2023, der indeholder detaljerede skøn for de offentlige finanser i 2023 og 2024.

Kildeskatter: Indtægterne fra kildeskatter – der primært omfatter den personlige indkomstskat – er baseret på den fremskrevne udvikling i skattegrundlaget i form af lønindkomst, skattepligtige indkomstoverførsler, fradragsberettigede pensionsudbetalinger, skattepligtige pensionsudbetalinger, positiv og negativ kapitalindkomst i husholdningerne og ligningsmæssige fradrag. De fremskrevne indtægter fra kildeskatter tager højde for vedtagne ændringer i personskattelovgivningen.

Arbejdsmarkedsbidrag: Indtægterne fra arbejdsmarkedsbidraget er fremskrevet med afsæt i udviklingen i bidragsgrundlaget i form af lønindkomst mv.

Pensionsafkastskat: Indtægter fra pensionsafkastskatten frem mod sidste år med udgiftslofter er beregnet ud fra det forventede afkast på pensionsformuen, korrigeret for negativ skat til gode for modregning. Fra og med 2028 fremskrives indtægterne fra pensionsafkastskatten med afsæt i et strukturelt (sammenvejet) afkast på 4½ pct. af den skattepligtige del af pensionsformuen.

Boligskatter: Indtægterne fra ejendomsværdiskat og grundskyld er fremskrevet i overensstemmelse med *Aftale om kompensation til boligejerne og fortsat tryk om boligbeskatningen* (maj 2020), hvor det nye boligskattesystem træder i kraft i 2024.

Selskabsskat: Indtægterne fra selskabsskat (ekskl. selskabsskat fra kulbrintevirksomhed og kulbrinteskate, som indgår i Nordsøindtægterne) tager udgangspunkt i det beregnede strukturelle provenu, som i fremskrivningen antages at udgøre en konstant andel af bruttoværditilvækst (BVT) i den private sektor ekskl. råstofudvinding. Skønnene for selskabsskatteindtægterne tager højde for politiske aftaler og vedtagne ændringer af selskabsskatte Lovgivning.

Nordsøindtægter: De fremskrevne nordsøindtægter tager afsæt i den seneste langsigtede prognose for olie- og gasproduktion fra Energistyrelsen (august 2023) samt virkningen af *Aftale om fremtiden for olie- og gasindvinding i Nordsøen* (december 2020). Olieprisen fremskrives med udgangspunkt i Det Internationale Energi Agenturs (IEA) seneste prognose fra oktober 2022 og udviklingen i futures-priser

Moms og punktafgifter: Provenuet fra moms og punktafgifter tager udgangspunkt i den fremskrevne udvikling i afgiftsgrundlagene, som udgøres af privat og offentligt forbrug, investeringer og forbrug af materialer i produktion. Der er prioriteret et fortsat skattestop for en række punktafgifter, herunder is, chokolade og kaffe, frem mod 2030. De strukturelle indtægter fra registreringsafgiften tager afsæt i metoden anvendt i *Danmarks Konvergensprogram 2023* samt en fremskrivning af bilparken, som er en del af *Klimafremskrivning 2023* fra Energistyrelsen. De fremskrevne indtægter fra moms og punktafgifter tager højde for den forventede udvikling i makroforudsætningerne samt vedtagne ændringer i afgiftssatser og øvrige skatteregler.

1.7 Offentlige udgifter

De samlede offentlige udgifter er opgjort til ca. 44 pct. af BNP i 2022, *jf. tabel 1.9*. De offentlige udgifter er påvirket af ekstraordinære midlertidige udgifter relateret til covid-19 i 2020-2022, herunder til kompensationsordninger til erhvervslivet samt myndighedsopgaver relateret til COVID-19 mv. Udgifterne i 2022 og de skønnede offentlige udgifter i 2023-2024 er desuden påvirket af udgifter relateret til håndteringen af situationen i Ukraine.

Tabel 1.9
Offentlige udgifter, 2022-2030

Pct. af BNP	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Offentlige udgifter	43,9	46,3	46,4	47,0	48,1	48,7	49,5	49,8	49,8
Primære udgifter	43,6	45,5	45,5	46,5	47,6	48,2	49,1	49,5	49,6
- Offentligt forbrug	21,8	23,1	23,5	24,1	24,6	25,0	25,2	25,4	25,5
- Offentlige investeringer	3,1	3,4	3,4	3,4	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5
- Indkomstoverførsler	13,7	14,5	14,5	14,7	15,3	15,5	15,8	15,8	15,8
- Subsidier	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4
- Øvrige primære udgifter	3,2	3,3	3,2	3,0	3,0	2,9	3,1	3,1	3,0
Renteudgifter	0,7	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6

Anm.: Opgørelsen af de samlede offentlige udgifter afviger fra Danmarks Statistiks opgørelse. Udgifterne i pct. af BNP er her beregnet med afsæt i en opgørelse af de samlede udgifter, hvor alle delelementer af det offentlige forbrug – herunder fx imputerede udgifter i form af afskrivninger og indtægter i form af salg af varer og tjenesteydelser – henføres til udgiftssiden.

Kilde: Danmarks Statistik, *Økonomisk Redegørelse*, august 2023 og egne beregninger.

Udviklingen i de offentlige udgifters andel af BNP fra 2022 til 2030 skal ses i lyset af udviklingen i konjunkturer og inflation, herunder via såkaldte nævnereffekter. Fx betyder kombinationen af et positivt outputgab og ekstraordinære høje priser på blandt andet søtransport i 2022, at nominelt BNP midlertidigt var forøget i forhold til en normalsituation, hvilket isoleret set trak ned i udgifternes andel af BNP i 2022. I årene efter forsvinder den midlertidige nævnereffekt i takt med, at konjunkturerne og prisudviklingen normaliseres.

De offentlige udgifters andel af BNP skønnes samlet set at vokse med ca. 2½ pct.-point fra 43,9 pct. af BNP i 2022 til 46,4 pct. af BNP i 2024. Udviklingen afspejler blandt andet en stigning i de offentlige forbrugsudgifter, men skal også ses i lyset af højere forventede udgifter til indkomstoverførsler. Hertil kommer de ovenfor beskrevne nævnereffekter.

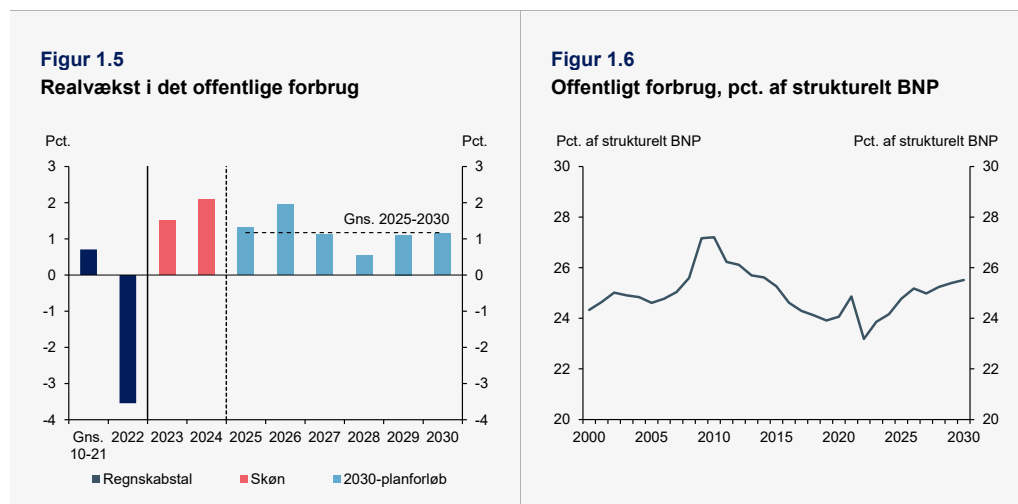
Fra 2024 til 2030 skønnes de samlede offentlige udgifter at stige med ca. 3½ pct. af BNP. Dermed er udgiftsanden i 2030 på linje med niveauet i 2017, som var et omtrent konjunktur neutralt år. Stigningen fra 2024 til 2030 skyldes især en stigning i de offentlige forbrugsudgifters andel af BNP, der ud over BNP-nævnereffekter afspejler den højest mulige offentlige forbrugsvækst frem mod 2030. Hertil kommer gradvist stigende udgifter til indkomstoverførsler i takt med den demografiske udvikling mv. og den forudsatte normalisering af konjunkturerne.

Offentligt forbrug

Forudsætningerne om det offentlige forbrug i 2023 og 2024 er beskrevet nærmere i *Økonomisk Redegørelse*, august 2023. For 2025 og frem svarer den beregningstekniske offentlige forbrugsvækst til den højest mulige offentlige forbrugsvækst inden for det mellemfristede balancekrav for den strukturelle saldo på -0,5 pct. af BNP i

2030. I fremskrivningen kan de offentlige forbrugsudgifter (ekskl. afskrivninger) vokse med i gennemsnit 1,2 pct. om året i 2025-2030, *jf. figur 1.5*.¹

På baggrund af forudsætningerne om konjunktur- og prisudviklingen samt den forudsatte realvækst i det offentlige forbrug skønnes de offentlige forbrugsudgifter at udgøre en stigende andel af BNP frem mod 2030, *jf. figur 1.6*.

Anm.: Den offentlige forbrugsvækst er opgjort ved inputmetoden (ekskl. afskrivninger). Det offentlige forbrug er i 2020-2025 påvirket af midlertidige merudgifter relateret til COVID-19.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Offentlige investeringer

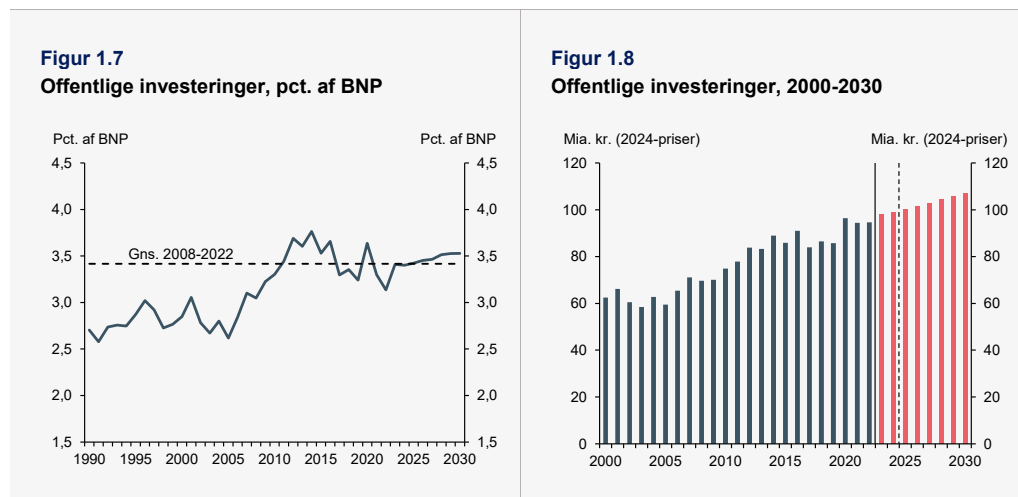
De offentlige investeringer har de seneste år ligget på et historisk højt niveau og planlægges også at gøre det de kommende år. I forbindelse med tilrettelæggelsen af udgifts- og finanspolitikken i 2024 er der foretaget en udmøntning af den offentlige investeringsramme i 2024. Det offentlige investeringsniveau i 2023 og 2024 er beskrevet nærmere i *Økonomisk Redegørelse*, august 2023.

Som led i 2030-planforløbet har regeringen besluttet at tilpasse den offentlige investeringsramme til bygninger og anlæg i årene 2025-2029. Rammen nedjusteres i alt med ca. 1 mia. kr. i 2025, 3 mia. kr. i 2026, 2½ mia. kr. i 2027, 2 mia. kr. i 2028 og 1 mia. kr. i 2029 (ekskl. moms), hvilket blandt andet bidrager til en afdæmpning af aktiviteten i dansk økonomi og samtidig en mere jævn vækst i den offentlige investeringsramme frem mod 2030.

Med det mellemfristede 2030-planforløb forudsættes de samlede offentlige investeringer at udgøre mellem 3,4 og 3,5 pct. af BNP i 2025-2030, *jf. figur 1.7*. De offentlige investeringer vil dermed fortsat være på niveau med det gennemsnitlige

¹ Den angivne offentlige forbrugsvækst på 1,2 pct. i gennemsnit i 2025-2030 er ikke korrigeret for midlertidige udgifter relateret til COVID-19 samt håndteringen af situationen i Ukraine mv.

investeringsniveau i årene efter finanskrisen. Det er en høj andel set i forhold til årene før finanskrisen, hvor gennemsnittet lå på 2,8 pct. af BNP.

Anm.: I figur 1.7 og 1.8 er vist offentlige investeringer inkl. forskning og udvikling, men ekskl. nettokøb af bygninger og andre eksisterende investeringsgoder.

Kilde: Danmarks Statistik, *Økonomisk Redegørelse*, august 2023 og egne beregninger.

Den samlede investeringsramme til bygninger og anlæg skal finansiere både allerede planlagte og igangsatte investeringer samt nye politiske prioriteringer frem mod 2030. Investeringsrammen udmøntes løbende – blandt andet i forbindelse med de årlige finanslove og økonomiaftaler med kommuner og regioner.

Investeringsrammen finansierer blandt andet vedligeholdelse og udbygning af infrastrukturen, herunder initiativer fra *Aftale om infrastrukturplan 2035* (juni 2021), samt byggerier på uddannelsesområdet mv. i staten. Hertil kommer kommunale investeringer i daginstitutioner og skoler mv. og regionale investeringer i fx sygehuse. Rammen medfinansierer endvidere forsvarsloftet i lyset af *Aftale om nationalt kompromis om dansk sikkerhedspolitik* (marts 2022) og *Aftale om dansk forsvar og sikkerhed 2024-2033* (juni 2023). Den præcise fordeling af udgifter til drift og anlæg mv. som følge af det indgåede rammeforlig om løftet af forsvarsudgifterne beslutes i forbindelse med den løbende forligsimplicering ved de kommende delaftaler.

Tabel 1.10
Offentlige investeringer, 2022-2030

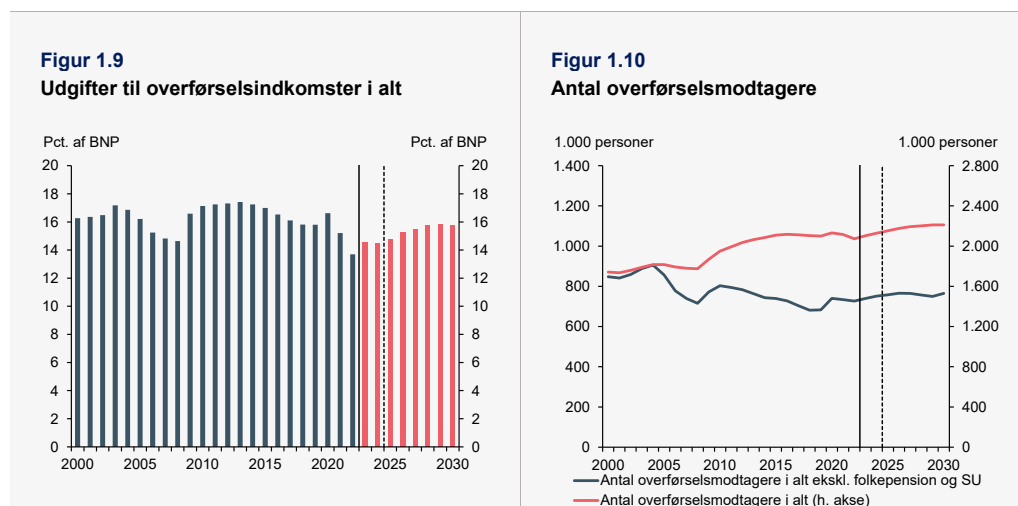
Mia. kr. (2024-priser)	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Offentlige investeringer	94,7	98,1	98,9	100,3	101,6	102,5	104,4	105,7	107,0
- Heraf bygninger og anlæg	69,8	72,6	72,9	74,4	75,7	76,8	78,1	79,3	80,4
- Heraf forskning og udvikling	24,8	25,5	26,0	25,9	25,8	25,7	26,3	26,4	26,6

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

De offentlige investeringer i forskning og udvikling fremskrives med udgangspunkt i det offentlige forskningsbudget og målet om, at de offentlige udgifter til forskning og udvikling skal udgøre 1 pct. af BNP.²

Overførselsindkomster

De samlede udgifter til overførselsindkomster skønnes at stige fra ca. 13¾ pct. af BNP i 2022 til ca. 15¾ pct. af BNP i 2030, *jf. figur 1.9*. Den skønnede stigning afspejler blandt andet den forudsatte udvikling i ledigheden og demografien, som indebærer flere overførselsmodtagere, *jf. figur 1.10*. Forløbet indregner blandt andet reglerne for gradvist højere efterløns- og folkepensionsalder, *Aftale om ny ret til tidlig pension* (oktober 2020) og *Aftale om en ny reformpakke for dansk økonomi* (januar 2022) mv.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

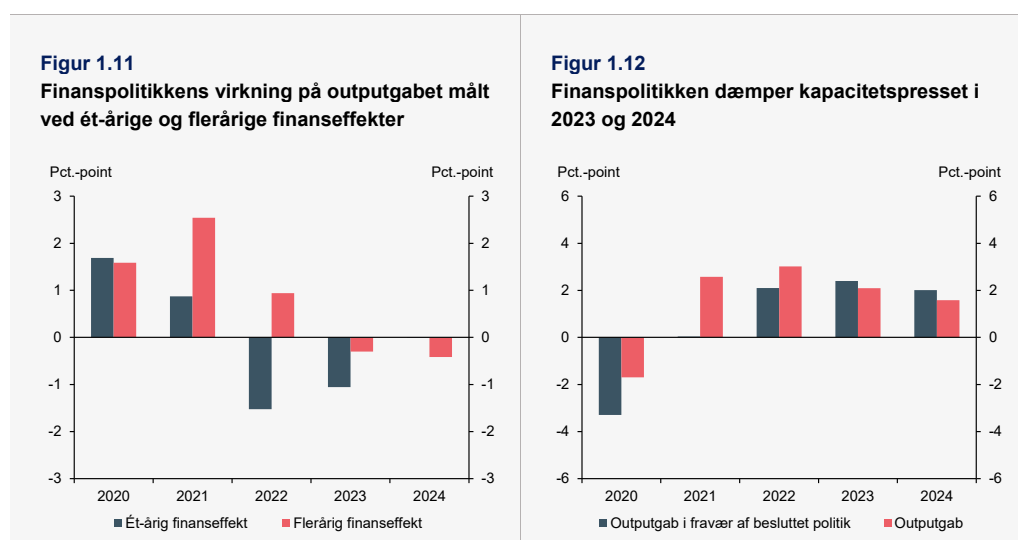
1.8 Finanspolitikens aktivitetsvirkning

Finanspolitikken tilrettelægges blandt andet under hensyntagen til konjunktursituationen. Finanspolitikken blev således strammet markant i 2022 med en ét-årig finanseffekt på -1,5 pct.-point. Med aftalen om finansloven for 2023 skønnes den ét-årige finanseffekt til -1,1 pct.-point svarende til en yderligere finanspolitisk stramning. Dermed er lempelserne under coronapandemien trukket tilbage.

Med finanslovsforslaget for 2024 mv. skønnes finans- og strukturpolitikken i 2024 at have en neutral virkning på kapacitetspresset. Den ét-årige finanseffekt skønnes således til 0,0 pct.-point i 2024, *jf. figur 1.11*. Sammenlignet med *Økonomisk Redegørelse*, maj 2023 er skønnet for den ét-årige finanseffekt strammere i 2023 og 2024. Det afspejler primært en opjustering af skønnet for kapaciteten i økonomien afledt af højere strukturel beskæftigelse, hvilket isoleret set dæmper kapacitetspresset i dansk økonomi.

² Forskningsmålsætningen opgøres på budgetform.

Den flerårige finanseffekt – som måler virkningen af finans- og strukturpolitikken i det pågældende år og de forudgående år i forhold til basisåret 2019, dvs. året før coronapandemien – skønnes til -0,3 pct.-point i 2023 og -0,4 pct.-point i 2024. Den samlede finans- og strukturpolitik siden 2019 har dermed en dæmpende virkning på kapacitetspresset i dansk økonomi i 2023 og 2024, *jf. figur 1.12*.

Anm.: Virkningen på outputgabets i figur 1.12 er finans- og strukturpolitikens virkning i et enkelt år. Aktivitetsvirkningen er opgjort som den samlede virkning af finans- og strukturpolitikken i forhold til 2019.

Kilde: Egne beregninger.

Siden maj-vurderingen er det besluttet at udvide Ukraine-fonden med 7,5 mia. kr. i 2023 og 10,9 mia. kr. i 2024 via en lempelse af den strukturelle saldo. Som udgangspunkt forventes aktivitetsvirkningen heraf at være tæt på neutral, idet langt størstedelen af midlerne forudsættes at være donationer til udlandet samt genanskaffelser, der købes i udlandet. Aktivitetsvirkningen vil afhænge af, hvordan midlerne konkret udmøntes.

I forhold til skønnene for finanseffekter bemærkes det, at en eventuel forlængelse af særloven for fordrevne fra Ukraine – som ikke er afspejlet i indeværende prognose og dermed skønnet for finanseffekten i 2024 – isoleret set vil have en dæmpende virkning på kapacitetspresset i økonomien, blandt andet gennem en forventet større strukturel beskæftigelse, *jf. Økonomisk Redegørelse, august 2023*.

Med den planlagte finanspolitik frem mod 2030 skønnes den ét-årige finanseffekt til ca. 0,2 pct.-point i gennemsnit i 2025-2030, *jf. tabel 1.11*. De positive finanseffekter er udtryk for, at der planlægges efter en gradvist aftagende strukturelle saldo frem mod det mellemfristede mål på -0,5 pct. af BNP i 2030.

Tabel 1.11
Ét-årig finanseffekt (virkning på outputgab)

	2020	2021	2022	2023	2024	Gennemsnit 2025-2030
Pct.-point						
Ét-årig finanseffekt	1,7	0,9	-1,5	-1,1	0,0	0,2

Kilde: Egne beregninger.

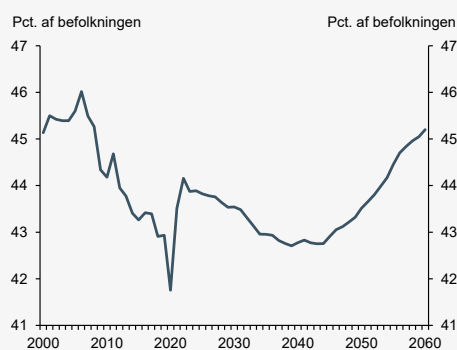
1.9 Finanspolitisk holdbarhed og hængekøjeudfordringen efter 2030

I årene efter 2030 bygger fremskrivningen på beregningstekniske principper og forudsætninger, herunder befolkningsprognosen fra Danmarks Statistik og DREAM samt Energistyrelsens prognose for produktionen og den gradvise udtømming af de danske olie- og gasreserver i Nordsøen.

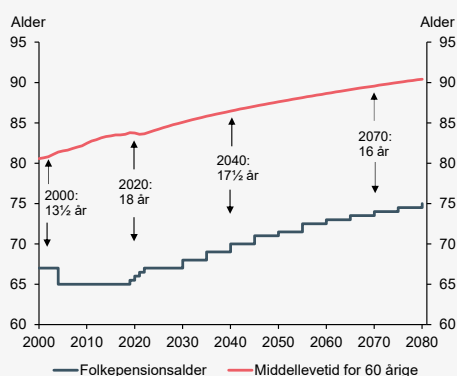
Efter 2030 forværres den offentlige saldo i en længere årrække i det beregnings-tekniske forløb, hvorefter saldoen genoprettes på langt sigt. Det er den såkaldte hængekøjeudfordring, der primært afspejler, at der i perioden fra omkring 2025 til 2040 er udsigt til, at de beskæftigede vil udgøre en faldende andel af den samlede befolkning, *jf. figur 1.13*. Andelen af beskæftigede har blandt andet betydning for de samlede skatteindtægter og de offentlige udgifter til overførselsindkomster, herunder offentlige pensioner i form af folkepension mv.

Udsigten til en periode med en faldende andel beskæftigede skyldes primært to forhold. For det første, at de generationer, som går på pension mellem 2025 og 2040, vil være større end de årgange, der træder ind i arbejdsstyrken. For det andet, at de generationer, der går på pension indtil omkring 2040, har udsigt til en længere pensionsperiode end mange tidligere og senere generationer, *jf. figur 1.14*.

Figur 1.13
Fuldtidsbeskæftigede som andel af den samlede befolkning

Figur 1.14
Udvikling i middellevetid og pensionsalder

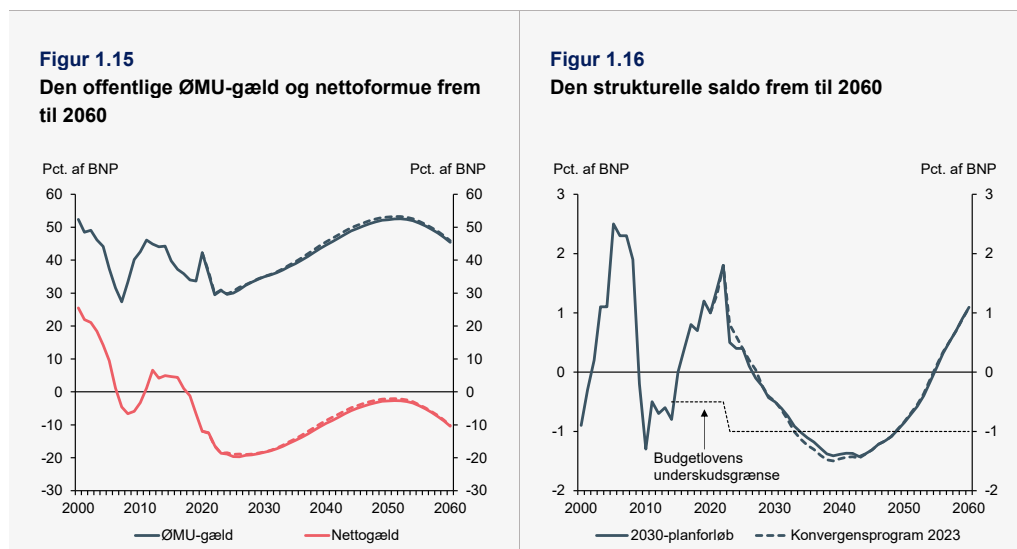
Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Det hænger sammen med, at levetiden er steget hurtigere end ventet, da velfærdsaftalen blev indgået i 2006, og at levetidsindekseringen af folkepensionsalderen indeholder en stigningsbegrænsning, så folkepensionsalderen højst kan stige med ét år hvert femte år. På langt sigt er levetidsindekseringen afgørende for, at erhvervsfrekvensen forbliver høj, og dermed at de offentlige finanser er holdbare.

Forværringen af de offentlige finanser i hængekøjeårene afspejles i et fald i den offentlige nettoformue. I forhold til den offentlige sektors solvens og den finanspolitiske holdbarhed er nettoformuen det centrale gældsbeleg. Nettoformuen er positiv i hele det beregningstekniske forløb, jf. figur 1.15.

I forbindelse med budgetreglerne i EU's Stabilitets- og Vækstpagt er den såkaldte ØMU-gæld det centrale gældsbeleg, og grænsen er sat til 60 pct. af BNP. I perioden efter 2030 og frem til 2050 vokser ØMU-gælden beregningsteknisk til ca. 52 pct. af BNP for derefter at aftage igen – givet underskuddene i det beregningstekniske forløb i hængekøjeårene og overskud senere hen.

ØMU-gælden er en bruttostørrelse, dvs. at ØMU-gælden ud over saldoen på de offentlige finanser også påvirkes af fx parallelle ændringer i statens aktiver og passiver. Stigningen i ØMU-gælden frem mod 2050-2060 afspejler således også, at *Aftale om boligskat* (2017) og *Aftale om ny model for finansiering af almene boliger* (2017) medfører en forøgelse af både statens aktiver og passiver – dvs. en såkaldt balancoppustning i en årrække frem. Dermed øges ØMU-gælden, uden at det er udtryk for en forværring af den offentlige nettoformue. I modsat retning trækker blandt andet håndteringen af udbetalingen de indefrosne feriepenge via statslige genudlån til LD-fonden, hvor lånene efterfølgende afdrages i takt med arbejdsgivernes indbetalinger.

Anm.: De stiplede linjer i figur 1.15 afspejler ØMU-og nettogælden i Danmarks Konvergensprogram 2023. En negativ nettogæld betyder, at den offentlige sektor under et har en positiv nettoformue. I figur 1.16 er den strukturelle saldo efter 2030 baseret på et centreret gennemsnit over 3 år.
Kilde: Danmarks Konvergensprogram 2023, maj 2023, Danmarks Statistik og egne beregninger.

I det mellemfristede planforløb skønnes hængekøjeudfordringen omtrent uændret i forhold til *Danmarks Konvergensprogram 2022*, maj 2022, jf. figur 1.16. Den finanspolitiske holdbarhed målt ved den finanspolitiske holdbarhedsindikator (HBI) skønnes ligeledes uændret til 1,5 pct. af BNP, svarende til 42 mia. kr. (2024-niveau).

Bilag 1. Den strukturelle saldo i 2030-planforløb

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Bilagstabel 1.1						
Faktiske og strukturelle særlige poster i beregningen af den strukturelle saldo						
Pct. af BNP						
1. Faktisk saldo	3,4	2,0	1,0	0,7	-0,1	-0,5
Konjunkturrensning						
i) Outputgab	3,0	2,1	1,6	1,2	0,8	0,4
ii) Beskæftigelsesgab	3,4	3,3	2,7	2,0	1,4	0,7
a) Sammenvejlet konjunkturgab = i)*0,4+ii)*0,6	3,2	2,8	2,3	1,7	1,1	0,6
b) Budgetfaktor	0,73	0,72	0,72	0,72	0,73	0,73
c) 1-(outputgab/100)	0,97	0,98	0,98	0,99	0,99	1,00
2. Konjunkturbidrag = a)*b)*c)	2,3	2,0	1,6	1,2	0,8	0,4
Selskabsskat						
Faktisk provenu	3,1	3,0	2,9	2,7	2,7	2,7
Strukturelt provenu	2,5	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7
3. Korrektion for selskabsskat	0,6	0,4	0,2	0,0	0,0	0,0
Registreringsafgift						
Faktisk provenu	0,4	0,4	0,3	0,7	0,7	0,7
Strukturelt provenu	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
4. Korrektion for registreringsafgift	-0,3	-0,3	-0,4	0,0	0,0	0,0
Aktieskat						
Faktisk provenu	1,8	1,9	1,3	1,3	1,3	1,3
Strukturelt provenu	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
5. Korrektion for aktieskat	0,5	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0

Bilagstabel 1.1 (fortsat)**Faktiske og strukturelle særlige poster i beregningen af den strukturelle saldo**

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Pct. af BNP						
Pensionsafkastskat						
Faktisk provenu	0,4	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4
Strukturelt provenu	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
6. Korrektion for pensionsafkastskat	-0,7	-0,9	-0,9	-0,8	-0,8	-0,8
Nordsøprovenu						
Faktisk provenu	0,1	0,0	0,1	0,2	0,2	0,2
Strukturelt provenu	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2
7. Korrektion for nordsøprovenu	0,0	-0,1	0,0	0,1	0,0	0,0
Nettorenter og udbytter						
Faktisk provenu	0,3	0,8	0,9	0,5	0,5	0,5
Strukturelt provenu	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5
8. Korrektion for nettorenter og udbytter	-0,2	0,3	0,4	-0,1	-0,1	0,0
Specielle budgetposter						
Faktisk provenu før korrektioner for engangsforhold mv.	-0,5	-0,9	-0,9	-0,5	-0,5	-0,5
<i>Faktisk provenu korrigeret for engangsforhold mv. til beregning af strukturelt provenu, jf. bilagstabel 1.2</i>	-0,4	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
Strukturelt provenu	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
9. Korrektion for specielle budgetposter	-0,1	-0,4	-0,4	-0,1	0,0	0,0
10. Øvrige korrektioner (jf. bilagstabel 1.2)	-0,4	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
<i>- Heraf covid-19-engangsforhold</i>	-0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
11. 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10 Strukturel saldo	1,8	0,5	0,4	0,4	0,1	-0,1

Bilagstabel 1.2**Engangsforhold der korrigeres for i beregningen af den strukturelle saldo**

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Pct. af BNP						
Engangsforhold der korrigeres for i de specielle budgetposter i alt	-0,1	-0,4	-0,4	0,0	0,0	0,0
Engangsforhold vedrørende covid-19 (i de specielle budgetposter)	-0,1	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,0
Ekstraordinær udbetaling af for meget betalt ejendomsskat	0,0	-0,2	-0,3	0,0	0,0	0,0
Udbetaling af efterlønsbidrag	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ekstraordinære engangsbødeindtægter	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Øvrige korrektioner (uden for de specielle budgetposter) i alt	-0,4	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0
Engangsforhold vedrørende covid-19	-0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- Heraf som overførsler til husholdninger	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- Heraf som subsidier	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- Heraf som offentligt forbrug	-0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- Heraf som momsindtægter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- Heraf som tilbageløb via skatter ¹⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
- Heraf som bidrag til EU	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Udviklingsbistand – forskel mellem politiske tilsagn og afløb i faktisk saldo	-0,1	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0
Korrektion for oplysninger om indtægtssiden	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Korrektion vedrørende Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag (AUB)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Korrektion for investeringer i kampfly ²⁾	0,0	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0
Omregning til strukturelt BNP	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

1) Omfatter ikke tilbageløb på selskabsskat og aktieskat i forbindelse med engangsforhold.

2) Investeringer i kampfly behandles på samme måde som nettokøb af bygninger og andre eksisterende investeringsgoder i beregningen af den strukturelle saldo og indgår via et syvårs glidende gennemsnit.

Bilag 2. Opdateret beregning af det demografiske træk

Beregningen af det demografiske træk på offentligt forbrug er opdateret med DREAM og Danmarks Statistiks Befolkningsfremskrivning 2023 samt seneste nationalregnskabstal for det offentlige forbrug i 2022. Det demografiske træk bliver opdateret én gang årligt i forbindelse med den opdaterede mellemlistede fremskrivning i august.

Væksten i det demografiske træk er et beregningsteknisk mål, der opgør, hvor meget ressourceanvendelsen til det samlede offentlige forbrug rent mekanisk vil ændre sig som følge af ændret befolkningssammensætning, når det forudsættes, at den reale udgift pr. borger er fastholdt uændret, dog med en korrektion for delvis sund aldring.

Beregningen af det demografiske træk skal generelt fortolkes varsomt, hvilket navnlig gælder væksten fordelt på delsektorer og udgiftsområder. Beregningen er blandt andet baseret på en række forudsætninger og skøn for befolkningsudviklingen mv., som er behæftet med usikkerhed. Justerede forventninger til befolkningsudviklingen kan således have betydning for væksten i det demografiske træk. I forbindelse med den seneste befolkningsfremskrivning, er fertiliteten nedjusteret og dødeligheden opjusteret på kort sigt. Det betyder at befolkningstilvæksten er nedjusteret både blandt aldersgruppen 0-17-årige og de ældre, *jf. bilagsboks 2.1.*

Bilagsboks 2.3**Befolkningsfremskrivning 2023**

Det skønnes i den seneste befolkningsfremskrivning fra DREAM og Danmarks Statistik, at der frem mod 2030 vil være en lavere befolkningstilvækst sammenlignet med Befolkningsfremskrivning 2022. Nedjusteringen kan i høj grad tilskrives, at fertiliteten i 2022 var væsentligt lavere end forventet, hvilket har medført en nedjustering af fertiliteten på kort sigt. Det betyder en lavere befolkningsvækst i aldersgrupperne 0-6 årige, samt 7-17-årige i takt med at årgangene ældes, fra 2024 til 2030.

Ydermere var der i 2022 en højere dødelighed end forventet, hvilket medfører en nedjustering af befolkningstilvæksten for aldersgruppen +67-årige frem mod 2030. Ændringerne i både fertilitet og dødelighed forudsættes dog i Danmarks Statistik og DREAMS fremskrivning at være midlertidige, hvorfor både fertilitet og dødelighed konvergerer mod omtrent samme langsigtede niveau som forudsat i fremskrivningen fra 2022.

Grundet usikkerhed vedrørende omfang og træk på offentligt forbrug af fordrevne fra Ukraine, er merindvandringen udeladt i beregningen af det demografiske træk, i tråd med sidste års opdatering af det demografiske træk.

Bilagstabel 2.1a**Befolkningstilvækst blandt udvalgte aldersgrupper i 2024-2030 – ekskl. fordrevne fra Ukraine**

	2022-fremskrivning	2023-fremskrivning	Forskel
Ændring, 1.000 personer			
Alle alderstrin i alt	125	114	-11,8
- heraf 0-6 årige	45	44	-1,4
- heraf 7-17 årige	-16	-23	-7,6
- heraf 18-66 årige	-14	-13	0,1
- heraf +67-årige	109	106	-2,8

Kilde: DREAM, Danmarks Statistik og egne beregninger.

Samlet set indebærer opdateringen, at væksten i det demografiske træk i perioden 2025-2030 skønnes at være 17³/₄ mia. kr. (2024-priser), hvilket er en nedjustering på 2¹/₄ mia. kr. (2024-priser) set i forhold til Finansministeriets mellemfristede fremskrivning i august 2022, jf. *bilagstabel 2.1*. Nedjusteringen kan særligt tilskrives de ændrede forudsætninger vedrørende dødelighed og fertilitet på kort sigt i befolkningsfremskrivningen. Den nedjusterede fertilitet medfører en mindre vækst i det demografiske træk på offentlige serviceudgifter til fx dagpasning samt folkeskole, med en vis forsinkelse, mens den opjusterede dødelighed fx reducerer væksten i det demografiske træk på udgifter til ældrepleje.

Bilagstabel 2.1**Væksten i det demografiske træk frem mod 2030**

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2024- 2030 (Akk.)	2025- 2030 (Akk.)	2025- 2030 (Gns.)
2030-planforløb: Grundlag for udgiftslofter 2027, august 2023										
Pct.vis vækst	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6	0,6			0,50
Vækst i mia. kr. (2024-priser)	2	2	2½	3	3¼	3½	3½	19¾	17¾	3
2030-planforløb: Grundlag for udgiftslofter 2026, august 2022										
Pct.vis vækst	0,4	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6			0,55
Vækst i mia. kr. (2024-priser)	2½	2¾	3	3¼	3½	3½	3½	22	19½	3¼
Forskel										
Pct.-point	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	0	0	0			-0,05
Mia. kr. (2024-priser)	-½	-¾	-½	-¼	-¼	0	0	-2¼	-1¼	-¼

Anm.: I den opdaterede beregning af det demografiske træk indgår nationalregnskabstal for det offentlige forbrug i 2022, hvor det tidligere grundlag var 2021. Nationalregnskabstallene for det offentlige forbrug anvendt i beregningerne er korrigeret for engangsudgifter relateret til Covid-19. I Danmarks Konvergensprogram 2023 lå planforløbet fra august 2022 til grund, hvorfor forskellen i det demografiske træk også kan ses i forhold til Danmarks Konvergensprogram 2023.

Kilde: 2030-planforløb: Grundlag for udgiftslofter for 2026, august 2022, Danmark Statistik, DREAM og egne beregninger.

Væksten i demografiske træk fordelt på udgiftsområder og delsektorer

Det offentlige forbrug kan opdeles i individuelt og kollektivt offentligt forbrug, hvor det individuelle forbrug dækker over uddannelse (folkeskole, gymnasier og videregående uddannelse mv.), sundhedsvæsenet (medicin, hospitaler, plejehjem), social beskyttelse (daginstitutioner, hjemmehjælp, handicapområdet, børn og unge samt voksne med særlige behov) og fritid, kultur mv. Størstedelen af disse udgifter kan individualiseres på alder, køn og herkomstgrupper. Visse udgifter kan dog ikke individualiseres, fx udgifter til fritid og kultur, der ligesom det kollektive offentlige forbrug fordeles ligeligt blandt alle borgere i beregningen.

Den beregnede vækst i det demografiske træk fordelt på overordnede udgiftsområder fremgår af *bilagstabel 2.2*.

Bilagstabel 2.2**Væksten i det demografiske træk frem mod 2030 – fordelt på udgiftsområder**

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2025-2030 (Akk.)	2025-2030 (Gns.)
Pct.vis vækst									
Individuelt forbrug	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6	0,7	0,7		0,6
- heraf undervisning	-0,5	-0,5	-0,4	-0,4	-0,4	-0,3	-0,2		-0,4
- heraf sundhed	0,8	0,9	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0		1,0
- heraf social beskyttelse	0,4	0,4	0,5	0,6	0,8	0,9	0,9		0,7
- heraf fritid, kultur mv.	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3		0,3
Kollektivt forbrug	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3		0,3
Vækst i mia. kr. (2024-priser)									
Individuelt forbrug	1¼	1¼	2	2½	2¾	3	3	14¾	2½
- heraf undervisning	-½	-½	-½	-½	-¼	-¼	-¼	-2¼	-¼
- heraf sundhed	1½	1¾	1¾	1¾	2	2	2	11	1¾
- heraf social beskyttelse	½	½	¾	1	1	1¼	1¼	5¾	1
- heraf fritid, kultur mv.	0	0	0	0	0	0	0	¼	0
Kollektivt forbrug	½	½	½	½	½	½	½	2¾	½

Kilde: DREAM, Danmarks Statistik og egne beregninger.

Et groft skøn for væksten i det demografiske træk fordelt på offentlige delsektorer fremgår af *bilagstabel 2.3*. Beregningen af det demografiske træk skal generelt fortolkes varsomt, hvilket navnligt gælder væksten fordelt på delsektorer og udgiftsområder.

Bilagstabel 2.3**Væksten i det demografiske træk frem mod 2030 – fordelt på delsektorer**

	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2025- 2030 (Akk.)	2025- 2030 (Gns.)
Pct. vis vækst									
Kommuner	0,3	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9		0,6
Regioner	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5		0,6
Stat	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0		0,1
Vækst i mia. kr. (2024-priser)									
Kommuner	1	1	1½	1¾	2¼	2½	2¾	11¾	2
Regioner	¾	¾	¾	¾	¾	¾	¾	5	¾
Stat	¼	¼	¼	¼	¼	0	0	1	¼

Anm.: Det demografiske træk er som udgangspunkt ikke sektorfordelt på kommuner, regioner og stat. Finansministeriet foretager imidlertid med usikkerhed en grov fordeling af udgiftsområderne på det individuelle offentlige forbrug (Kommuner: Folkeskole, dagtilbud, hjemmehjælp, plejehjem, handicap-området, personer med særlige behov og beskæftigelsesindsats. Regioner: Hospitaler, sygesikring og medicin. Stat: Undervisning (blandt andet gymnasier og videregående uddannelse, men ekskl. folkeskole) og kultur, fritid mv). Det kollektive offentlige forbrug fordeles med 2/3 til staten og 1/3 til kommunerne. Der indregnes således ikke kollektivt offentligt forbrug til den regionale sektor. Kollektivt forbrug til forsvar indregnes særskilt under staten. Endeligt er øvrige sociale udgifter og øvrige sundhedsudgifter beregningsteknisk fordelt mellem sektorerne. Det bemærkes desuden, at fx kommunernes serviceudgifter vedrører de offentlige udgifter i budgetmæssig/regnskabsmæssig sammenhæng, mens det offentlige forbrug er en udgiftspost i nationalregnskabsmæssig sammenhæng. Der er således ikke en direkte sammenhæng mellem opgørelsen af kommunernes serviceudgifter og opgørelsen af det offentlige forbrug – og dermed det demografiske træk – i nationalregnskabet.

Kilde: DREAM, Danmarks Statistik og egne beregninger.

2. Fastsættelse af udgiftslofterne for 2027

De konkrete og bindende 4-årige udgiftslofter for stat, kommuner og regioner skal understøtte, at udgifterne holder sig inden for de planlagte rammer, og at de offentlige finanser udvikler sig i overensstemmelse med de finanspolitiske mål. De fastsatte udgiftslofter udgør den udgiftsmæssigt bindende ramme for tilrettelæggelsen af det årlige finanslovsforslag og økonomiaftaler mv., *jf. boks 2.1*.

Boks 2.1

Udgiftslofternes rolle i forbindelse med tilrettelæggelsen af udgifts- og finanspolitikken

Udgifts- og finanspolitikken tilrettelægges løbende på to niveauer: (1) Mellemløbet planlægning og (2) Årlige budgetter (finanslovsforslag og økonomiaftaler mv.)

(1) Mellemløbet planlægning

I forbindelse med de mellemløbet planer fastlægges de overordnede mål for finanspolitikken og de overordnede finans- og udgiftspolitiske prioriteringer frem mod planlægningshorisontens udløb (aktuelt 2030).

I det mellemløbet 2030-planforløb foretages blandt andet en vurdering af, hvor stor en vækst i det offentlige forbrug, der højst er plads til frem mod 2030, inden for rammerne af det mellemløbet mål for den offentlige saldo (det finanspolitiske råderum). Det finanspolitiske råderum er således udtryk for en beregningsteknisk højst mulig vækst i det offentlige forbrug, der afspejler et manøvrerum i udgiftspolitikken frem mod 2030 (givet at de øvrige udgifter og indtægter udvikler sig som forudsat).

Det finanspolitiske råderum omsættes løbende til bindende udgiftslofter for stat, kommuner og regioner (på budgetform).¹ Efter loffastsættelsen er udgiftsrammerne i udgangspunktet fastlåst med de lovfastede udgiftslofter. De 4-årige udgiftslofter kan dog ændres ved lov i særlige tilfælde, herunder i forlængelse af folketingsvalg, ved fremlæggelse af en ny mellemløbet plan eller ved større reformer mv.

(2) Årlige budgetter (finanslovsforslag og økonomiaftaler med kommuner og regioner)

De årlige budgetter tilrettelægges inden for rammerne af de gældende udgiftslofter. Det er således udgiftslofterne – og ikke det finanspolitiske råderum (den beregningstekniske forbrugsvækst) – der udgør den udgiftsmæssigt bindende ramme for tilrettelæggelsen af det årlige finanslovsforslag og økonomiaftaler mv. Med udmøntningen af udgiftslofterne konverteres råderummet til konkrete politiske prioriteringer. I lyset heraf opgøres der ikke et råderum for det kommende finansår (aktuelt 2024).

I forbindelse med de årlige finanslovsforslag mv. prioriteres en række bevillinger på de forskellige ministerområder (på budgetform). På baggrund heraf udarbejdes et skøn for de forventede udgifter til offentligt forbrug, subsidier, offentlige investeringer mv. (på nationalregnskabsform). Skønnet for den offentlige forbrugsvækst i det kommende finansår (aktuelt 2024) er således udtryk for, hvor stor en del af udgiftsloftet, der med finanslovsforslaget prioriteres til driftsudgifter mv., der indgår i det offentlige forbrug.

1) Udgiftslofterne omfatter ud over driftsudgifter blandt andet også overførsler til udlandet (EU-bidrag og udviklingsbistand) og udgifter til F&U. Udgiftslofterne fastsættes således med afsæt i både det finanspolitiske råderum (den højst mulige forbrugsvækst) og den forudsatte udgiftsudvikling i de øvrige loftbelagte udgifter.

I forbindelse med finanslovsforslaget for 2024 er der fremsat lovsforslag om udgiftslofter for det nye fjerde år (2027). Udgiftslofterne i 2027 er fastsat i overensstemmelse med det mellemløbet 2030-planforløb, der afspejler regeringens prioriteringer på finanslovsforslaget for 2024 mv., og opfylder det mellemløbet ba-

lancekrav for den strukturelle saldo på -0,5 pct. af BNP i 2030 samt det overordnede mål om finanspolitisk holdbarhed. De fremlagte udgiftslofter for 2024 er således fastsat inden for budgetlovens rammer.

Overordnet set fastsættes der udgiftslofter for driftsudgifter i stat, kommuner og regioner, som i høj grad er rammestyrede, *jf. afsnit 2.1*, og for statslige udgifter til indkomstoverførsler mv., som er lovbundne og påvirkes af antallet af modtagere, *jf. afsnit 2.2*.

2.1 Fastsættelse af driftslofter for stat, kommuner og regioner i 2027

De loftsbelagte udgifter under driftslofterne i stat, kommuner og regioner omfatter navnlig driftsudgifter og erhvervstilskud mv., som i forbindelse med loftfastsættelsen fremskrives med det finanspolitiske råderum (højest mulige offentlige forbrugsvækst). Herudover omfatter det statslige delloft for driftsudgifter udgifter til udlandet i form af EU-bidrag og udviklingsbistand mv. samt udgifter til forskning og udvikling, som fremskrives særskilt, *jf. også "Dokumentation for fastsættelsen af udgiftslofter for 2027" på www.fm.dk*.

I det mellemfristede 2030-planforløb er der plads til en gennemsnitlig realvækst i det offentlige forbrug på ca. 1,2 pct. om året i 2025-2030.³ I 2027 udgør den forudsatte realvækst i det offentlige forbrug ca. 1,1 pct., svarende til omtrent 7¼ mia. kr., *jf. tabel 2.1*.

Tabel 2.1
Indregnet udgiftsvækst i udgiftslofterne

Mia. kr., 2024-priser	2024	2025	2026	2027
Offentlig forbrugsvækst 2024-2027	12¼	26	38	45¼
Udgiftsvækst i udgiftslofterne (målt ift. 2024)		13¼	12¼	7¼

Anm.: Den samlede udgiftsvækst udgør grundlaget for fastsættelsen af udgiftslofterne og svarer til den offentlige forbrugsvækst korrigeret for midlertidige udgifter, der ikke er omfattet af det statslige delloft for drift samt virkningen af udmøntninger fra reserven til *håndtering af udfordringer i lyset af COVID-19 mv.* til loftsbelagte tiltag uden for det offentlige forbrug. I opgørelsen af det finanspolitiske råderum i kapitel 1 er der korrigeret for virkningerne af de midlertidige udgifter forbundet med håndtering af situationen i Ukraine.

Kilde: Egne beregninger.

Den forudsatte realvækst i det offentlige forbrug indebærer sammen med fremskrivningen af en række øvrige loftsbelagte udgifter, at de loftsbelagte driftsudgifter i stat, kommuner og regioner i alt kan svare til 732,9 mia. kr. i 2027 (2024-priser), *jf. tabel 2.2*.

³ Den angivne offentlige forbrugsvækst på 1,2 pct. i gennemsnit i 2025-2030 er ikke korrigeret for midlertidige udgifter relateret til COVID-19 samt håndteringen af situationen i Ukraine mv.

Tabel 2.2**Driftsudgiftslofter for stat, kommuner og regioner 2024-2027**

	2024	2025	2026	2027
Mia. kr., 2024-priser				
Statsligt delloft for driftsudgifter	254,7	269,0	279,9	288,3
Kommunalt udgiftsloft	305,4	305,4	305,4	305,4
Regionalt delloft for sundhedsudgifter	136,2	136,2	136,2	136,2
Regionalt delloft for udviklingsopgaver	3,0	3,0	3,0	3,0
Loftsbelagte driftsudgifter i alt	699,3	713,6	724,5	732,9

Kilde: Finanslovsforslaget for 2024.

Med de fremsatte udgiftslofter for 2027 er hele det finanspolitiske råderum som udgangspunkt – og efter vanlig praksis – placeret under det statslige delloft for driftsudgifter.

Boks 2.2**Driftslofter for 2027: Beregningsforudsætninger**

Afgrænsningen af de fastsatte driftslofter tager afsæt i de statslige, kommunale og regionale budgetter, der er forskellig fra afgrænsningen af de offentlige udgifter i nationalregnskabet.

Driftslofterne omfatter primært driftsudgifter, der indgår i det offentlige forbrug i nationalregnskabet, en række tilskud, som på nationalregnskabsform kan henføres til subsidier, udgifter til forskning og udvikling, som indgår i de offentlige investeringer samt udgifter til udlandet i form af blandt andet EU-bidrag og udviklingsbistand.

I forbindelse med fastsættelsen af udgiftslofterne for 2027 er de loftsbelagte udgifter på budgetform således fremskrevet med den nationalregnskabsmæssige udvikling i det offentlige forbrug i det mellemfristede 2030-planforløb.

Driftsudgifter, erhvervstilskud mv.: De loftsbelagte driftsudgifter og erhvervstilskud mv. fremskrives med realvæksten i det offentlige forbrug (ekskl. afskrivninger). I det mellemfristede 2030-planforløb udgør realvæksten i det offentlige forbrug ca. 1,1 pct. i 2027. Det bemærkes, at der i forbindelse med loftfastsættelsen korrigeres for udviklingen i de driftsudgifter til aktivering, der er omfattet af det statslige delloft for indkomstoverførsler.

Udgifter til forskning og udvikling: De loftsbelagte udgifter til forskning og udvikling mv. fremskrives med udgangspunkt i det offentlige forskningsbudget og forskningsmålsætningen på 1,0 pct. af BNP.

EU-bidrag: De loftsbelagte udgifter til henholdsvis moms- og BNI-bidrag fremskrives svarende til budgetteringen på finanslovsforslaget for 2024.

Udviklingsbistand: Udviklingsbistanden fremskrives teknisk med udgangspunkt i at udgifterne udgør en konstant andel af BNI.

Bloktilskud til Færøerne og Grønland: Bloktilskuddet til Grønland fastholdes reelt i fremskrivningen ved at fremskrive udgifterne med prisudviklingen på offentligt varekøb og lønsum, mens bloktilskuddet til Færøerne er fastholdt på udgiftsniveauet i 2015.

Der vil i forbindelse med det årlige bloktilskudsaktstykke være mulighed for at tilføre midler til kommuner og regioner ved en udgiftsneutral omprioritering fra det statslige delloft for driftsudgifter til det kommunale og regionale udgiftsloft.

2.2 Fastsættelse af det statslige delloft for indkomstoverførsler i 2027

Det statslige delloft for indkomstoverførsler omfatter den statslige andel af udgifterne til blandt andet folkepension, førtidspension, efterløn, sygedagpenge mv. Udgifterne til ledighedsrelaterede (og dermed stærkt konjunkturfølsomme) indkomstoverførsler som a-dagpenge og kontanthjælp er ikke omfattet af udgiftsloftet for at sikre, at de automatiske stabilisatorer kan virke.

Det statslige delloft for indkomstoverførsler i 2027 er fastsat i overensstemmelse med det mellemfristede 2030-planforløb, og svarer som udgangspunkt til budgetteringen af de loftsbelagte statslige indkomstoverførsler i 2027 (BO3-året) på finanslovsforslaget for 2024 tillagt en udsvingsbuffer, *jf. også "Dokumentation for fastsættelsen af udgiftslofter for 2027" på www.fm.dk.*

Tabel 2.3
Statsligt delloft for indkomstoverførsler i 2024-2027

	2024	2025	2026	2027
Mia. kr., 2024-priser				
Statsligt delloft for indkomstoverførsler	314,5	313,5	314,6	315,6

Kilde: Finanslovsforslaget for 2024.

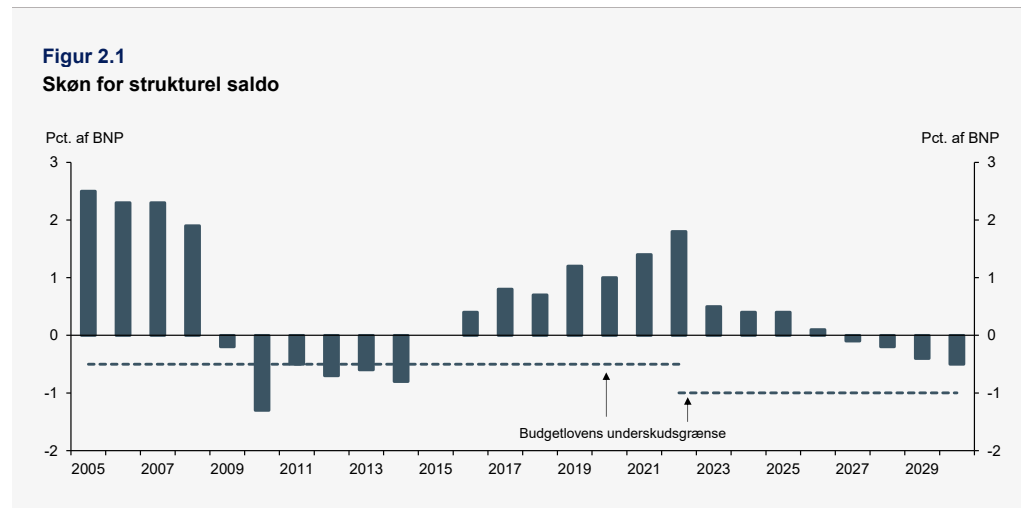
2.3 Fastsættelse og virkning af udsvingsbufferen

I henhold til budgetloven skal det statslige delloft for indkomstoverførsler indeholde en øremærket reserve til eventuelle merudgifter under delloftet for indkomstoverførsler. I forbindelse med loftfastsættelsen for 2027 er indregnet en udgiftsbuffer på 1,0 pct. af de samlede udgifter under det statslige delloft for indkomstoverførsler, svarende til 3,1 mia. kr.

I henhold til lov om udgiftslofter § 2 kan der omprioriteres mellem de to statslige dellofter i tilfælde af permanente udgiftsændringer. Det fremgår imidlertid af lov-bemærkningerne, at dette ikke gælder fsva. den afsatte udsvingsbuffer under delloftet for indkomstoverførsler. Den afsatte udsvingsbuffer afspejler en afvejning mellem forskellige hensyn i planlægningen af den økonomiske politik. På den ene side afsættes plads til at håndtere den fremskrivningsusikkerhed, som de loftsbelagte udgifter er forbundet med. På den anden side kan en for stor udsvingsbuffer potentielt bidrage til, at varige udgiftsskred ikke håndteres i tide.

I 2030-planforløbet, som indregner de faktiske skøn for de loftsbelagte udgifter til indkomstoverførsler, skønnes den strukturelle saldo til -0,1 pct. af BNP i 2027, *jf. figur 2.1*. Hvis det som følge af ændrede skøn viser sig, at de loftsbelagte udgifter vokser mere end forudsat – og udsvingsbufferen dermed kommer helt eller delvist i brug – vil det isoleret set svække den strukturelle saldo i 2027. Den strukturelle saldo vil som udgangspunkt blive svækket nogenlunde parallelt med forøgelsen af de loftsbelagte udgifter, *jf. nærmere i boks 2.4 i Opdateret 2020-forløb, august 2014*. En

buffer på 3,0 mia. kr. i 2027 svarer til ca. 0,1 pct. af BNP og kan således afholdes inden for budgetlovens underskudsgrænse på 1 pct. af BNP.

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Bilagstabeller

Bilagstabel B.1									
Befolkning og arbejdsmarked (mellemfristet sigt)									
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1.000 personer									
Samlet befolkning	5.890	5.916	5.934	5.949	5.966	5.985	6.006	6.027	6.048
I arbejdsstyrken	3.124	3.162	3.157	3.140	3.131	3.120	3.107	3.107	3.114
Samlet beskæftigelse	3.059	3.091	3.080	3.059	3.045	3.030	3.011	3.011	3.018
- heraf i støttet beskæftigelse ¹⁾	29	30	30	29	28	27	27	26	26
Nettoledige	65	70	76	81	86	90	96	96	96
Bruttoledige (inkl. aktiverede)	76	85	94	98	104	108	114	114	114
Uden for arbejdsstyrken	2.765	2.755	2.777	2.809	2.836	2.865	2.899	2.920	2.934
- aktiverede dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere ²⁾	10	15	18	18	18	18	18	18	18
- førtidspens. uden for arbejdsstyrken	205	211	211	214	215	217	215	214	218
- efterlønsmodtagere	47	35	27	19	17	13	11	9	10
- folkepens. uden for arbejdsstyrken	963	965	979	993	1.007	1.022	1.037	1.053	1.043
- tidlig pension uden for arbejdsstyrken	7	11	13	13	12	12	10	9	12
- seniorpension uden for arbejdsstyrken	18	24	27	28	27	27	27	26	28
- personer under 15 år	943	937	933	930	932	940	951	965	978
- øvrige uden for arbejdsstyrken	572	557	570	596	607	617	629	626	627
Strukturel beskæftigelse	2.959	2.993	2.999	2.998	3.004	3.010	3.011	3.011	3.018
Strukturel arbejdsstyrke	3.059	3.092	3.097	3.095	3.101	3.105	3.107	3.107	3.114
Strukturel nettoledighed	100	100	99	97	97	96	96	96	96
Gennemsnitlig arbejdstid	1.444	1.425	1.427	1.429	1.429	1.430	1.430	1.431	1.433

Anm.: Forløbet frem mod 2030 tager afsæt i prognosen fra *Økonomisk Redegørelse*, august 2023.

- 1) Omfatter personer i beskæftigelse med løntilskud (herunder fleksjob og skånejob) samt aktive-rede kontanthjælpsmodtagere i virksomhedspraktik.
- 2) Omfatter kun arbejdsmarkedssparate kontanthjælpsmodtagere. Antallet af aktiverede dagpenge-modtagere og arbejdsmarkedssparate kontanthjælpsmodtagere er opgjort inkl. løntilskud og individuel jobtræning.

Kilde: Danmarks Statistik, DREAM, *Økonomisk Redegørelse*, august 2023 og egne beregninger.

Bilagstabel B.1 (fortsat)
Befolkning og arbejdsmarked (langt sigt)

	2040	2050	2060	2070	2080	2090
1.000 personer						
Samlet befolkning	6.213	6.313	6.413	6.582	6.764	6.914
I arbejdsstyrken	3.136	3.256	3.419	3.497	3.605	3.747
Samlet beskæftigelse	3.039	3.155	3.314	3.389	3.494	3.631
- heraf i støttet beskæftigelse ¹⁾	23	22	23	24	24	25
Nettoledige	97	101	106	108	111	116
Bruttoledige (inkl. aktiverede)	115	120	126	129	133	138
Uden for arbejdsstyrken	3.077	3.058	2.994	3.085	3.159	3.167
- aktiverede dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere ²⁾	18	19	20	20	21	22
- førtidspens. uden for arbejdsstyrken	230	251	274	280	291	308
- efterlønsmodtagere	4	3	2	1	1	1
- folkepens. uden for arbejdsstyrken	1.084	1.056	952	960	1.000	981
- tidlig pension uden for arbejdsstyrken	10	11	11	12	12	11
- seniorpension uden for arbejdsstyrken	26	24	28	30	29	28
- personer under 15 år	1.070	1.032	1.034	1.104	1.101	1.095
- øvrige uden for arbejdsstyrken	634	662	674	677	703	721
Strukturel beskæftigelse	3.039	3.155	3.314	3.389	3.494	3.631
Strukturel arbejdsstyrke	3.136	3.256	3.419	3.497	3.605	3.747
Strukturel nettoledighed	97	101	106	108	111	116
Gennemsnitlig arbejdstid	1.436	1.430	1.437	1.438	1.433	1.435

- 1) Omfatter personer i beskæftigelse med løntilskud (herunder fleksjob og skånejob) samt aktiverede kontanthjælpsmodtagere i virksomhedspraktik.
- 2) Omfatter kun arbejdsmarkedssparate kontanthjælpsmodtagere. Antallet af aktiverede dagpenge-modtagere og arbejdsmarkedssparate kontanthjælpsmodtagere er opgjort inkl. løntilskud og individuel jobtræning.

Kilde: Danmarks Statistik, DREAM og egne beregninger.

Bilagstabel B.2**Personer på indkomstoverførsler (mellemløst sigt)**

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1.000 personer									
Arbejdsløshedsdagpenge (ekskl. aktive-rede)	55	57	63	67	71	75	79	79	80
Kontanthjælp (ekskl. aktiverede)	64	63	65	69	75	79	83	84	84
Aktiverede dagpenge- og kontanthjælps-modtagere ¹⁾	21	24	27	28	28	29	30	29	29
Feriedagpenge	2	2	2	2	2	3	3	3	3
Førtidspension ²⁾	226	233	233	235	237	239	238	236	240
Seniorpension ²⁾	19	26	29	30	30	30	29	28	31
Tidlig pension ³⁾	7	12	14	14	14	13	11	10	13
Efterløn ³⁾	47	35	27	22	19	15	12	10	11
Fleksydelse	3	2	2	2	2	1	1	1	1
Revalideringsydelse ⁴⁾	2	1	1	1	1	1	1	1	1
Sygedagpenge ⁵⁾	86	75	78	76	76	73	73	74	75
Barselsdagpenge	53	55	51	53	55	58	58	58	58
Ledighedsydelse	13	15	15	15	15	16	16	16	16
Ressourceforløb	38	35	35	35	36	36	36	37	37
Integrationsydelse	14	15	11	11	12	12	13	13	14
I alt	650	650	654	662	673	679	684	679	692
SU	301	302	297	295	294	291	294	290	284
I alt inkl. SU	951	952	951	957	967	970	978	968	977
Folkepensionister ²⁾	1.102	1.103	1.120	1.135	1.152	1.169	1.187	1.205	1.192
I alt inkl. SU og folkepensionister	2.053	2.055	2.071	2.092	2.119	2.138	2.165	2.174	2.169
Støttet beskæftigelse ⁶⁾	103	109	114	115	116	116	115	114	116
I alt inkl. SU, folkepensionister og støt-tet beskæftigelse	2.156	2.164	2.185	2.208	2.235	2.254	2.280	2.288	2.285

Anm.: Forløbet frem mod 2030 tager afsæt i prognosen fra *Økonomisk Redegørelse*, august 2023.

- 1) Opgørelsen afviger fra andre registerbaserede opgørelse, da personer i støttet beskæftigelse ikke er omfattet. Derudover omfattes både arbejdsmarkedssparate og ikke-arbejdsmarkedssparate kontanthjælpsmodtagere.
- 2) Førtids-, senior- og folkepension er inkl. pensionister bosiddende i udlandet samt pensionister i beskæftigelse.
- 3) Efterlønsmodtagere og modtagere af tidlig pension omfatter modtagere i beskæftigelse.
- 4) Ekskl. revalidering med løntilskud.
- 5) Antallet af sygedagpengemodtagere afspejler ikke det samlede sygefravær, men den del af sygefraværet, som ikke er omfattet af arbejdsgiverperioden samt sygdomsforløb blandt ledige.
- 6) Omfatter personer i beskæftigelse med løntilskud (herunder fleksjob og skånejob) samt aktive-rede kontanthjælpsmodtagere i virksomhedspraktik.

Kilde: Danmarks Statistik, DREAM, *Økonomisk Redegørelse*, august 2023 og egne beregninger.

Bilagstabel B.2 (fortsat)**Personer på indkomstoverførsler (langt sigt)**

	2040	2050	2060	2070	2080	2090
1.000 helårspersoner						
Arbejdsløshedsdagpenge (ekskl. aktiverede)	80	83	87	89	92	96
Kontanthjælp (ekskl. aktiverede)	83	84	86	86	87	90
Aktiverede dagpenge- og kontanthjælpsmodtagere ¹⁾	28	29	29	29	30	31
Feriedagpenge	3	3	3	3	3	3
Førtidspension ²⁾	253	275	300	307	319	338
Seniorpension ²⁾	28	26	30	32	32	30
Tidlig pension ³⁾	12	12	13	14	14	12
Efterløn ³⁾	4	4	2	2	2	2
Fleksydelse	0	0	0	0	0	0
Revalideringsydelse ⁴⁾	1	1	1	1	1	1
Sygedagpenge ⁵⁾	78	80	86	88	90	95
Barselsdagpenge	55	53	58	59	57	60
Ledighedsydelse	16	17	18	18	19	20
Ressourceforløb	38	37	38	38	39	40
Integrationsydelse	14	16	16	17	17	18
I alt	694	719	769	784	802	837
SU	270	294	303	291	304	317
I alt inkl. SU	964	1.012	1.072	1.075	1.106	1.154
Folkepensionister ²⁾	1.232	1.192	1.069	1.086	1.131	1.106
I alt inkl. SU og folkepensionister	2.196	2.205	2.141	2.161	2.237	2.260
Støttet beskæftigelse ⁶⁾	117	122	132	137	142	151
I alt inkl. SU, folkepensionister og støttet beskæftigelse	2.313	2.327	2.273	2.297	2.379	2.411

1) Opgørelsen afviger fra andre registerbaserede opgørelse, da personer i støttet beskæftigelse ikke er omfattet. Derudover omfattes både arbejdsmarkedssparate og ikke-arbejdsmarkedssparate kontanthjælpsmodtagere.

2) Førtids-, senior- og folkepension er inkl. pensionister bosiddende i udlandet samt pensionister i beskæftigelse.

3) Efterlønsmodtagere og modtagere af tidlig pension omfatter modtagere i beskæftigelse.

4) Ekskl. revalidering med løntilskud.

5) Antallet af sygedagpengemodtagere afspejler ikke det samlede sygefravær, men den del af sygefraværet, som ikke er omfattet af arbejdsgiverperioden samt sygdomsforløb blandt ledige.

6) Omfatter personer i beskæftigelse med løntilskud (herunder fleksjob og skånejob) samt aktiverede kontanthjælpsmodtagere i virksomhedspraktik.

Kilde: Danmarks Statistik, DREAM og egne beregninger.

Bilagstabel B.3**Nøgletal for dansk økonomi (mellemløbet)**

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Realvækst i pct.									
Privat forbrug	-1,4	0,6	1,5	2,0	2,0	2,2	2,4	2,4	2,4
Offentligt forbrug ¹⁾	-3,5	1,5	2,1	1,3	2,0	1,1	0,5	1,1	1,2
Boligbyggeri	-8,5	-12,9	-2,1	1,3	0,6	1,0	1,0	1,0	1,0
Erhvervsinvesteringer	9,2	-3,6	-2,0	3,3	1,3	1,5	1,8	1,7	1,5
- heraf materielinvesteringer	12,3	-5,3	-1,8	2,6	1,5	1,4	1,8	1,8	1,8
- heraf bygge- og anlægsinvesteringer	1,2	2,0	-2,7	5,9	0,9	1,7	1,8	1,5	0,8
Offentlige investeringer	0,3	3,6	0,8	1,5	1,2	1,0	1,8	1,3	1,3
- heraf forskning og udvikling	6,0	2,7	2,0	-0,2	-0,4	-0,4	2,1	0,5	0,7
Lagerinvesteringer ²⁾	0,4	-1,7	-0,1	0,2	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,0
Endelig indenlandsk anvendelse	-0,3	-2,3	0,8	2,6	1,7	1,6	1,7	1,9	1,9
Eksport	10,8	5,4	3,4	1,9	2,2	3,4	1,8	2,7	2,3
Import	6,5	0,9	2,8	4,8	4,0	4,9	3,5	3,9	3,1
BNP	2,7	1,2	1,4	0,8	0,5	0,7	0,5	1,1	1,3
BVT i private byerhverv	4,2	2,2	1,1	0,3	0,2	0,6	0,4	1,3	1,6
Vækst i pct.									
Timelønomkostninger	4,5	4,0	5,4	4,2	3,5	3,3	3,1	3,1	3,1
Timelønninger	4,0	4,5	5,4	3,7	3,5	3,3	3,1	3,1	3,1
Timeproduktivitet i private byerhverv	-1,0	2,5	1,6	1,3	1,2	1,3	1,2	1,3	1,4
Eksportpriser	19,5	-7,0	1,8	1,7	1,8	1,8	1,8	1,9	2,0
Importpriser	18,1	1,2	1,9	1,5	1,8	1,9	1,9	2,1	2,2
Forbrugerpriser	7,5	3,8	3,0	2,4	2,0	1,9	1,8	1,9	1,8
Kontantprisen på ejerboliger	0,5	-4,5	1,4	2,4	2,0	2,1	1,8	2,4	2,6
Pct.									
Obligationsrente	1,5	2,7	2,8	2,7	2,8	2,8	2,9	2,9	3,0
Pct. af BNP									
Betalingsbalance	13,5	9,6	9,9	8,9	7,6	6,9	5,4	4,1	3,2
Offentlig sektors saldo	3,4	2,0	1,0	0,7	-0,1	-0,5	-0,2	-0,4	-0,5
Privat finansiel opsparing	10,1	7,5	8,9	8,2	7,6	7,4	5,6	4,5	3,7
Privat forbrug	43,2	45,8	46,0	46,4	47,0	47,6	48,4	49,0	49,5
Offentligt forbrug	21,8	23,1	23,5	24,1	24,6	25,0	25,2	25,4	25,5

Anm.: Forløbet frem mod 2030 tager afsæt i prognosen fra *Økonomisk Redegørelse*, august 2023.

- 1) Realvæksten i det offentlige forbrug er opgjort ved input-metoden ekskl. afskrivninger og er således et udtryk for væksten i ressourceforbruget og ikke fremgangen i service og kan derfor ikke sammenlignes med realvæksten i det private forbrug.
- 2) Angiver lagerændringernes bidrag til BNP-væksten.

Kilde: Danmarks Statistik, DREAM, *Økonomisk Redegørelse*, august 2023 og egne beregninger.

Bilagstabel B.3 (fortsat)**Nøgletal for dansk økonomi (langt sigt)**

	2030-35	2035-40	2040-50	2050-60	2060-70	2070-80	2080-90
Gns. årlig realvækst i pct.							
Privat forbrug	1,8	1,4	1,3	1,4	1,3	1,3	1,4
Offentligt forbrug ¹⁾	1,1	1,0	0,8	0,7	0,7	0,8	0,8
Boligbyggeri	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Erhvervsinvesteringer	0,8	1,3	1,8	2,2	1,4	1,4	1,7
- heraf materielinvesteringer	1,0	1,4	1,7	2,2	1,5	1,5	1,7
- heraf bygge- og anlægsinvesteringer	0,2	1,3	2,0	2,2	0,9	1,3	1,8
Offentlige investeringer	0,2	1,3	1,1	1,2	1,0	1,3	1,2
- heraf forskning og udvikling	0,5	0,6	0,8	1,0	0,7	0,7	0,9
Lagerinvesteringer ²⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Endelig indenlandsk anvendelse	1,4	1,2	1,2	1,3	1,1	1,2	1,2
Eksport							
Eksport	1,1	0,9	1,2	1,4	1,0	1,0	1,2
Import	1,6	1,1	1,2	1,2	1,0	1,1	1,1
BNP	1,0	1,1	1,2	1,5	1,1	1,1	1,3
BVT i private byerhverv	1,2	1,3	1,6	1,9	1,4	1,3	1,6
Gns. årlig vækst i pct.							
Timelønomkostninger	3,1	3,1	3,0	3,0	2,9	2,9	2,9
Timelønninger	3,1	3,1	3,0	3,0	2,9	2,9	2,9
Timeproduktivitet i private byerhverv	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1
Eksportpriser	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
Importpriser	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
Forbrugerpriser	1,8	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
Kontantprisen på ejerboliger	2,3	2,4	2,5	2,8	2,4	2,4	2,6
Pct. p.a., niveau i slutår							
Obligationsrente	3,2	3,5	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
Pct. af BNP, niveau i slutår							
Betalingsbalance	4,2	3,7	4,1	6,1	7,3	7,9	9,3
Offentlig sektors saldo	-1,1	-1,4	-0,8	1,1	2,1	2,5	3,6
Privat finansiel opsparing	5,3	5,1	4,9	4,9	5,2	5,4	5,7
Privat forbrug	50,9	51,2	50,8	49,7	49,7	49,9	49,7
Offentligt forbrug	26,3	26,8	26,8	26,0	26,1	26,3	26,1
Eksport	75,3	73,7	72,4	70,6	68,2	65,8	63,9
Import	74,4	73,5	71,9	68,4	66,0	64,0	61,7

1) Realvæksten i det offentlige forbrug er opgjort ved input-metoden ekskl. afskrivninger og er således et udtryk for væksten i ressourceforbruget og ikke fremgangen i service og kan derfor ikke sammenlignes med realvæksten i det private forbrug.

2) Angiver lagerændringernes bidrag til BNP-væksten.

Kilde: Danmarks Statistik, DREAM og egne beregninger.

Bilagstabel B.4**Offentlige finanser (mellemløbet)**

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Pct. af BNP									
Offentlig saldo	3,4	2,0	1,0	0,7	-0,1	-0,5	-0,2	-0,4	-0,5
Primært offentlig saldo	3,1	1,3	0,1	0,2	-0,6	-1,0	-0,7	-0,8	-0,8
Nettorenteindtægter ¹⁾	0,3	0,8	0,9	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,3
Offentlige udgifter									
Offentlige udgifter ²⁾	43,9	46,3	46,4	47,0	48,1	48,7	49,5	49,8	49,8
Primære udgifter	43,2	45,7	45,8	46,5	47,6	48,2	49,0	49,2	49,2
Offentligt forbrug ³⁾	21,8	23,1	23,5	24,1	24,6	25,0	25,2	25,4	25,5
Offentlige investeringer	3,1	3,4	3,4	3,4	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5
- heraf forskning og udvikling	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Indkomstoverførsler	13,7	14,5	14,5	14,7	15,3	15,5	15,8	15,8	15,8
Subsidier	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4
Øvrige primære udgifter	3,2	3,3	3,2	3,0	3,0	2,9	3,1	3,1	3,0
Renteudgifter	0,7	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6
Offentlige indtægter									
Offentlige indtægter ²⁾³⁾	47,3	48,3	47,4	47,7	48,0	48,2	49,3	49,4	49,3
Skatter	42,4	43,4	42,5	42,8	43,1	43,2	44,2	44,3	44,2
Personskatter mv. ⁴⁾	20,2	21,0	20,4	20,5	20,7	20,7	20,7	20,7	20,6
- heraf ejendomsværdiskat	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Arbejdsmarkedsbidrag	4,1	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4
Pensionsafkastskat	0,4	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	1,2	1,2	1,3
Selskabsskatter	3,2	3,1	3,0	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8
Moms	9,3	9,7	9,7	9,7	9,8	9,9	10,0	10,1	10,2
Øvrige indirekte skatter	5,1	4,9	4,7	5,1	5,0	5,0	5,0	5,0	4,9
Øvrige skatter ⁵⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Øvrige indtægter ⁶⁾	3,9	3,6	3,4	3,9	3,9	4,0	4,1	4,2	4,2
Renteindtægter mv. ⁷⁾	1,0	1,3	1,5	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9
Memopost: Nordsø-indtægter ⁸⁾	0,1	0,0	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Strukturel saldo									
Strukturel saldo	1,8	0,5	0,4	0,4	0,1	-0,1	-0,2	-0,4	-0,5
Offentlig nettogæld									
Offentlig nettogæld	-16,4	-18,6	-18,9	-19,7	-19,7	-19,3	-19,1	-18,8	-18,4
ØMU-gæld									
ØMU-gæld	29,5	31,0	29,8	30,2	31,2	32,5	33,5	34,4	35,1

Anm.: Forløbet frem mod 2030 tager afsæt i prognosen fra Økonomisk Redegørelse, august 2023.

- 1) Eksklusive udbytter og Nationalbankens overskud.
- 2) Opgørelsen af de samlede offentlige udgifter og indtægter afviger fra Danmarks Statistiks opgørelse. Danmarks Statistik henfører fx indtægter fra salg af varer og tjenester, der indgår i det offentlige forbrug, til indtægterne, mens det samlede offentlige forbrug indgår på udgiftssiden i tabellen.
- 3) Inklusive saldoneutral afskrivninger.
- 4) Personskatter mv. indeholder indkomstskat, ejendomsværdiskat, vægtafgift fra husholdninger, bo- og gaveafgift samt andre personlige skatter.
- 5) Øvrige skatter indeholder obligatoriske pensionsbidrag for tjenestemænd i offentlige selskaber mv. Anmærkningerne fortsætter i bilagstabel B.4 (fortsat).

Bilagstabel B.4 (fortsat)**Offentlige finanser (langt sigt)**

	2040	2050	2060	2070	2080	2090
Pct. af BNP						
Offentlig saldo	-1,4	-0,8	1,1	2,1	2,5	3,6
Primært offentlig saldo	-1,4	-0,3	1,4	1,6	1,3	1,7
Nettorenteindtægter ¹⁾	0,0	-0,5	-0,2	0,5	1,2	1,9
<hr/>						
Offentlige udgifter ²⁾	51,5	51,4	49,0	48,0	47,7	46,3
Primære udgifter	50,2	49,3	47,1	46,8	47,2	46,6
Offentligt forbrug ³⁾	26,8	26,8	26,0	26,1	26,3	26,1
Offentlige investeringer	3,4	3,4	3,3	3,3	3,3	3,3
- heraf forskning og udvikling	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Indkomstoverførsler	15,6	14,6	13,3	13,0	13,1	12,7
Subsidier	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
Øvrige primære udgifter	3,1	3,1	3,0	3,0	3,1	3,0
Renteudgifter	1,3	2,1	1,9	1,2	0,5	-0,2
<hr/>						
Offentlige indtægter ²⁾³⁾	50,1	50,6	50,1	50,1	50,2	49,9
Skatter	44,6	44,8	44,3	44,3	44,4	44,1
Personskatter mv. ⁴⁾	21,0	21,2	21,0	21,1	21,1	21,0
- heraf ejendomsværdiskat	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Arbejdsmarkedsbidrag	4,4	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
Pensionsafkastskat	1,4	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Selskabsskatter	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7	2,7
Moms	10,4	10,4	10,2	10,1	10,2	10,1
Øvrige indirekte skatter	4,7	4,6	4,5	4,4	4,4	4,3
Øvrige skatter ⁵⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Øvrige indtægter ⁶⁾	4,2	4,2	4,1	4,1	4,1	4,1
Renteindtægter mv. ⁷⁾	1,3	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7
Memopost: Nordsø-indtægter ⁸⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<hr/>						
Strukturel saldo	-1,4	-0,8	1,1	2,1	2,5	3,6
<hr/>						
Offentlig nettogæld	-9,5	-2,7	-10,5	-28,7	-46,9	-65,9
ØMU-gæld	44,7	52,4	45,5	27,5	9,8	-9,1

Anmærkningerne er fortsat fra bilagstabel B.4.

- 6) Øvrige indtægter indeholder blandt andet overskud af offentlig virksomhed, diverse drifts- og kapitaloverførsler fra andre indenlandske sektorer og EU samt imputerede (beregnete) indtægter i form af både bruttoestindkomst og bidrag til tjenestemandspensioner. Endvidere indgår statens indtægter fra overskudsdeling og statsdeltagelse i forbindelse med olie- og gasindvinding i Nordsøen, samt kulbrinteskatten.
- 7) Inkl. udbytter og Nationalbankens overskud.
- 8) De samlede Nordsøindtægter udgøres af kulbrintevirksomhed og overskudsdeling. Nordsøindtægter indgår i selskabsskatter og øvrige indtægter.

Kilde: Danmarks Statistik, DREAM, *Økonomisk Redegørelse*, august 2023 og egne beregninger.

